

SOKAK FOTOĞRAFÇILIĞI ve KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

Street Photography and Personal Data Protection

Doç. Dr. Armağan Ebru BOZKURT YÜKSEL*

Geliş Tarihi: 21.02.2020 Kabul Tarihi: 03.04.2020

ÖZET

Bu çalışma, kamusal alanlarda çekilen gerçek kişilerin fotoğraflarına ilişkindir. Çalışmanın kapsamına kamuya mal olmuş kişilerin fotoğrafları, haber değeri taşıyan fotoğraflar ve özel alanlarda çekilen fotoğraflar girmemektedir. Gerçek kişilerin amatör veya profesyonel bir fotoğrafçı tarafından kamusal alanda fotoğraflanmasının kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel hukuk mevzuatı ışığında hukuki bir sorun oluşturup oluşturmadığı çalışma kapsamında değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada öncelikle fotoğrafın kişisel veri ve özel nitelikli kişisel veri niteliği, özellikle yüz tanıma teknolojileri karşısındaki durumu incelenmiştir. Yüz tanıma alanında kullanılan yazılımlar, yüz ölçülerini kaydederek analiz etmekte, karşılaştırmakta ve bir yüzü diğer yüzlerden ayırt edebilmektedir. Bu nedenle sokakta fotoğrafı çekilen herhangi bir kişinin kim olduğunun anlaşılacağı şeklinde bir yaklaşım günümüz teknolojik seviyesi karşısında artık kabul edilebilir değildir. Çalışmada sokak fotoğrafçılığı açısından pratikte karşılaşılabilecek değişik ihtimaller çerçevesinde durum değerlendirilmiştir. Çalışma neticesinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** (KVKK) kapsamındaki istisnalara girmiyorsa, kamusal alanda belirli bir kişiye odaklanmış, kişinin yüzünün belirlenmiş şekilde görüleceği fotoğraflarda, fotoğrafı çekilecek kişinin önceden rızasının alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca fotoğrafçının her durumda etik kurallara da uyması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sokak fotoğrafçılığı, kamusal alan, özel alan, kişisel veriler, yüz tanıma yazılımları

ABSTRACT

This study is related to the photographs of real persons taken in the public spaces. The photographs of a public figure, newsworthy photographs and photographs taken in the private areas are not in the scope of the study. Whether photographing real persons by an amateur or a professional photographer in public space is a legal problem or not under the private law regulations related to personal data protection has been tried to be evaluated within the scope of the study. In the study, first of all, the personal data and sensitive data character of the photograph before the facial recognition technologies have been examined. The softwares used in facial recognition area analyse the facial measurements, compare them and differentiate a face from the others. For this reason, it is no longer an acceptable approach at today's technological level that it is not possible to recognize a person who has been photographed in the street. In the study, the situation has been evaluated within the frame of different possibilities that can be encountered in terms of street photography. As a result of the study, if it does not fall into the exceptions within the scope of the Law on Protection of Personal Data, it is concluded that the photographs that would focus on a particular person in the public area and the person's face is going to be clearly visible should be taken with the prior consent of the person that is going to be photographed. It is also believed that the photographer must always comply with the ethical rules.

Anahtar Kelimeler: Street photography, public space, private space, personal data, facial/face recognition softwares

* Dokuz Eylül Üniversitesi, Bilişim ve Teknolojileri Hukuku Doçenti, e-posta: armaganbozkurt@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0002-5347-044X; Yazar, sokak fotoğrafçılığı hakkında çalışma yapması konusunda kendisine esin kaynağı olan Prof.Dr.Asuman Altay'a, Prof.Dr.Mehmet Koştumoğlu'na ve fotoğraf sanatçısı Mehmet Turgut'a içtenlikle teşekkür eder.

** 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kabul Tarihi 24.03.2016, RG. T.07.04.2016, S.29677.

“Bir resim on bin kelimeye bedeldir.”^{***} (Çin atasözü)

GİRİŞ

Fotoğraf bir kişiyi belirli veya belirlenebilir kılması nedeniyle kişisel veri teşkil etmektedir. Kişisel verilerin toplanması da dâhil olmak üzere işlenmesinde uyulması gereken kurallar Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda düzenlenmiştir. Sokaktaki herhangi bir kişinin yüzü görünür şekilde fotoğrafının çekilmesi onun kişisel verisinin toplanması olarak değerlendirilebilir. Bu çalışma kamusal alan olan sokakta bulunan, kamuya mal olmuş kişilerden olmayan, çekilmesinde haber değeri bulunmayan, günlük hayatın akışı içindeki kişilerin fotoğraflarının çekilmesine ilişkindir. Çalışmada sokakta dolaşan sıradan insanların fotoğraflarının onlardan habersiz veya rızaları olmadan çekilmesinde özel hukuk bakımından hukuki sorun olup olmadığı incelenecektir. Bunun için öncelikle fotoğrafın kişisel veri niteliği değerlendirilecektir. Daha sonra günümüz teknolojileri karşısında fotoğrafın işlenmesiyle elde edilen özel nitelikli kişisel veri özelliğine değinilecektir. Fotoğrafın yüz tanıma yazılımlarıyla işlenmesi, bir gerçek kişinin yüzünün haritasının çıkarılması durumunda fotoğraf özel nitelikli kişisel veri haline de gelebilir. Fotoğrafın çekilmesinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat ışığında açık rıza alınması gereken ve gerekmeyen durumlara da değinilecektir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu uyarınca kişisel verilerin işlenmesi için ilgili kişinin açık rızasının alınması gerekmektedir. Bu gerekliliğin sokak fotoğrafçılığı açısından pratikte uygulanmasında doğabilecek sorunlara çalışma kapsamında değinilmeye çalışılmıştır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun uygulanmasına istisna teşkil eden durumlar fotoğraflar açısından ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışmada fotoğrafların çekildiği yere göre nasıl değerlendirilmesi gerektiğine değinilmiştir. Çalışmadaki açıklamalar, uygulamadan örneklerle, yabancı hukuk sistemlerindeki düzenlemelerle karşılaştırmalar ve konuya ilişkin kararlarla desteklenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada kullanılan bazı terimlerin yazımına ilişkin açıklama yapmak gerekmektedir. Çalışmada veri kelimesi tekil anlamda kullanılmıştır. Çoğul olarak söylenmek istendiğinde veriler denmiştir¹. Türkçe’de tekil olarak veri, çoğul olarak veriler şeklinde söyleyiş yerleşmiştir. Nitekim Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda da kullanım bu şekildedir.

^{***} **SPEAKE, Jennifer**, Oxford Dictionary of Proverbs, 6th Edition, Oxford University Press, United Kingdom, 2015, s.247.

¹ Veri İngilizce’de *data* olarak ifade edilmektedir. *Data*, Latince *datum* kelimesinin çoğuludur. Aslında *data* veya veri dendiğinde çoğul bir ifade kullanılmış olmaktadır. Ancak günümüzde *datum* kullanılmamakta daha ziyade İngilizce’de *data* terimi hem tekil hem çoğul olarak kullanılmaktadır. **ROGERS, Simon**, “Data Are or Data Is?”, Yayınlanma tarihi 08.07.2012, <https://www.theguardian.com/news/datablog/2010/jul/16/data-plural-singular> (Erişim 13.02.2020); <https://grammarist.com/usage/data/> (Erişim 13.02.2020).

İnternet kelimesinin özel isim² olması nedeniyle ilk harfi yakın zamana kadar büyük olarak yazılmaktaydı. Çünkü internet, *interconnected networks* ifadesinin kısa hali olarak bütün dünyadaki ağlar arasındaki ağ anlamında kullanıldığında İngilizce’de *the Internet* şeklinde yazılmaktaydı. Bilgisayarlar arasındaki herhangi bir ağ ifade edilmek isteniyorsa ilk harfi küçük yazılmaktaydı³. Bununla birlikte Amerika Birleşik Devletleri’nde Birleşik Basın Stil Kitabı’nda (*Associated Press Style Book*) 2016 yılında ilk harfin küçük yazılacağı belirtilmiştir⁴. Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde de internetin ilk harfi hâlihazırda küçük olarak yazılmaktadır⁵. Bu nedenle biz de bu çalışmada interneti ilk harfi cümle içinde küçük olacak şekilde yazdık.

I. GENEL OLARAK FOTOĞRAF

A. Fotoğraf Terimi, Fotoğrafın Tarihi ve Dijital Fotoğraf Makineleri

Fotoğraf kelimesi Türkçe’ye Fransızca’dan Fransızca’ya ise İngilizce’den geçmiştir. Kelimenin kökeni eski Yunancadır. Eski Yunanca’da *phôs, phôt* ışık ve *graphê* yazı, kayıt anlamına gelmektedir. Fotoğraf ise ışık ve kayıt kelimelerinin birleşmesiyle oluşmaktadır. Fotoğrafın karşılığı ışık ile kaydetmedir⁶. Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde ise çeşitli araç ve malzeme kullanarak görüntüyü özel bir yüzey üzerinde sabitleme şeklinde tanımlanmaktadır⁷.

1021 yılında fotoğrafın makinesinin atası sayılabilecek karanlık kutu (*camera obscura*) yapılmıştır. 1550’li yıllarda ise karanlık kutudaki küçük deliğin önüne mercek konulması suretiyle görüntü iyileştirilmiştir. 1676 yılında küçültülen kutuya bir ayna yerleştirilerek ilk refleks makinenin yapılması ve 1685’te teleobjektifin kullanılması fotoğraf makinesi gelişimini belli bir noktaya getirmiştir⁸. Fotoğraf makinesiyle ilk fotoğraf 1826 yılında çekilmiştir. Bugünkü anlamda fotoğraf ise ilk defa Fransa’da 1830’lu yılların sonunda başlamıştır. Joseph Nicéphore Niépce kurşun kalay alaşımından yapılmış ve katranla kaplanmış bir levhayı ışığa tutmak için taşınabilir bir karanlık kutu

² <https://oyungezer.com.tr/haber/internet-ozel-isim-olmaktan-cikti-nette-kiyamet-koptu/detay> (Erişim 13.02.2020).

³ <https://capitalizemytitle.com/ufaqs/should-internet-be-capitalized/> (Erişim 13.02.2020).

⁴ **D’ORAZIO, Dante**, “The Associated Press Style Guide Will No Longer Capitalize Internet”, Yayınlanma tarihi 02.04.2016, 2:00pm EDT, <https://www.theverge.com/2016/4/2/11352744/ap-style-guide-will-no-longer-capitalize-internet> (Erişim 13.02.2020).

⁵ Önceleri Türk Dil Kurumu’nun web sayfasında da “i” harfi ilk harf olarak büyük yazılmaktaydı. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim 13.02.2020).

⁶ <https://www.nisanyansozluk.com/?k=foto%C4%9Fraf> (Erişim 09.01.2020).

⁷ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim 09.01.2020).

⁸ **PARLAK BÖRÜ, Şafak**, Fotoğraf Üzerindeki Haklar, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s.4 ve dn. 3 ve devamında anılan yazarlar.

(*camera obscura*) kullanmıştır. Bu, hızla solmayan ve kaydedilen ilk görüntüdür. Niépce'in bu başarısının ardından fotoğraf alanında kullanılan malzemeler ve deneyler artmıştır. Niépce ile işbirliği içinde bulunan Louis Daguerre sonrasında *daguerreotype* denilen modern fotoğraf filmlerinin selefini geliştirmiştir. Sonrasında *daguerreotype*'in yerini daha ucuz olan emülsiyon plakalar ya da diğer söylenişleriyle ıslak plakalar almıştır. 1870'li yıllarda ise Richard Maddox kuru jelatin plakaları geliştirmiştir. Böylelikle fotoğraf makinelerinin elde taşınabilir şekilde boyutları küçülmüş, pozlama süreleri azalmış ve mekanik örtücü/enstantane/obturatör⁹ (*mechanic shutter*) geliştirilmiştir. 1888 yılında Kodak Şirketi ilk defa ticari fotoğraf makinesi satmıştır. 1948 yılında Polaroid Şirketi anlık görüntü elde edilmesini geliştirmiştir. 1950'li yıllarda Japon Asahi Şirketi (sonradan adı Pentax olmuştur) ve Nikon Şirketi SLR (*single lens reflex*) tipi fotoğraf makinelerini üretmişlerdir¹⁰. SLR objektifi değiştirilebilen filmli makinelere verilen isimdir¹¹. 1991 yılında Kodak Şirketi ilk dijital fotoğraf makinesini üretmiştir. Onun arkasından Canon, Nikon, Pentax ve diğer üreticiler gelişmiş dijital fotoğraf makinelerini piyasaya sürmüşlerdir. Bunlara kısaca DSLR (*digital single lens reflex*) makineler denmektedir¹². DSLR makineler objektifi değiştirilebilen dijital fotoğraf makinelerdir¹³. 2000 yılı itibarıyla fotoğraf çekebilen mobil telefonlar üretilmeye başlanmıştır¹⁴.

Dijital fotoğraf makinelerinin filmli makineler ile karşılaştırılması halinde birtakım avantajları bulunmaktadır. Dijital fotoğraf makinelerinde anlık olarak çekilen fotoğrafları izlemek ve silmek mümkündür. Dijital fotoğraf makinelerinde çekilen fotoğraflar harici hafıza kartında (*SD memory card*), taşınabilir bellekte (*flash memory*), bilgisayarda, harici sabit diskte (*hard disc*) veya bulutta (*cloud*) saklanabilir. Dijital fotoğraf makineleriyle yapılan çekimler sonrasında fotoğraflar üzerinde bu amaca uygun hazırlanmış bilgisayar programları sayesinde değişiklikler yapılabilir, fotoğraflar düzenlenebilir. Dijital fotoğraf makinelerinde film kullanılmadığından ve fotoğraflar dijital yollarla paylaşılabilirdiğinden masraflar azalmaktadır. Ayrıca internet bağlantısı ve mobil telefon teknolojisi sayesinde fotoğraflar çok hızlı bir şekilde yayılmaktadır. Kullanıcı taleplerine göre artırılabilen ya da azaltılabilen oranda,

⁹ KANBUROĞLU, Özer, 100 Soruda Dijital Fotoğraf, Say Yayınları, 2.Baskı, İstanbul 2010, s.17.

¹⁰ MASONER, Liz, "A Brief History of Photography and the Camera", Yayınlanma tarihi 01.03.2019, <https://www.thesprucecrafts.com/brief-history-of-photography-2688527> (Erişim 16.01.2020).

¹¹ LAÇALAR, İlker, "DSLR ve SLR Farkı Nedir? Fark, Avantaj ve Dezavantajları Nelerdir?", Yayınlanma tarihi 23.10.2011, Güncellenme tarihi 10.07.2014, <https://www.fotopedi.org/dslr-ve-slr-nedir-farklari-nelerdir-585> (Erişim 16.01.2020).

¹² MASONER.

¹³ LAÇALAR.

¹⁴ MASONER.

bir ağ üzerinden –tipik olarak internet üzerinden- bilişim kaynaklarının sağlanması hizmeti anlamına¹⁵ gelen bulut bilişim sayesinde çekilen çok sayıda fotoğrafın depolanması¹⁶, istenildiği zaman, istenilen yerden bunlara ulaşılması kolaylaşmıştır.

B. Sokak Fotoğrafçılığı

1918 yılında İngiltere’de sokakta fotoğraf makinesi ile ücret karşılığında insanların portrelerini çeken kişilere sokak fotoğrafçısı denmekteydi. Her iki Dünya Savaşı döneminde sokak fotoğrafçılığı, savaş fotoğrafçılığı ve foto-muhabirlik şemsiyesi altında değerlendirilmiştir. Foto-muhabirlerden başka sıradan insanların hobi olarak fotoğraf çekmesi film maliyetlerinden dolayı bu dönemlerde pek görülmemekteydi. Yukarıda da açıklandığı üzere fotoğraf makinelerinin amatör kişilerin de satın alabileceği şekilde uygun hale gelmesiyle birlikte özel olarak poz verilmeden, spontane çekilen ve sosyal doküman niteliğinde fotoğrafların çekilmesi başladı. Henri-Cartier Bresson ve Diane Arbus 1950’li yıllarda günlük hayata ilişkin sokak fotoğrafçılığını başlatan ve bugünkü haline gelmesinde etkili olan kişiler olarak belirtilebilir¹⁷. Amerika Birleşik Devletleri’nde Robert Frank sokaktaki günlük hayata ilişkin fotoğraf çekmiştir ve sokak fotoğrafçılığını popüler hale getirmiştir. Frank’in 1958’de Amerikalılar (*Americans in 1958*) isimli günlük hayattan sokak fotoğraflarını içeren kitabı bulunmaktadır¹⁸.

Türkiye’de 19.yüzyılın sonlarında yayılan fotoğraf, ilk olarak Osmanlı İmparatorluğu döneminde gelen gezginler tarafından tanıtılmıştır. Ocak 1894 tarihinde Sultan II.Abdülhamid Yıldız Sarayı’nda tam teşekküllü bir fotoğraf stüdyosu kurulmasını emretmiştir. Sultan II.Abdülhamid’in albümleri altı fotoğrafçının Halep, Şam, Adana, İzmir, Çankırı, Denizli, Bağdat, Edirne, Manisa, Aydın, Bursa, İzmit, Selanik, Kastamonu, Trabzon, Beyrut ve İstanbul’daki okulları ve diğer yerleri ve oralardaki günlük yaşamı gösteren

¹⁵ Bulutun tanımı ve geniş açıklama için bkz. **BOZKURT-YÜKSEL, Armağan Ebru**, Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s.23 vd.

¹⁶ Teknolojik gelişmeler neticesinde son dönemde veriler büyük ölçüde bulutta saklanmaktadır. Ayrıca sosyal paylaşım siteleri yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu durumlar kişisel verilerin işlenmesinde bireylerin korunması bakımından yeni önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bkz. **BAŞALP, Nilgün**, “Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu’nun Temel Yenilikleri”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.21, S.1, İstanbul 2015, s.85.

¹⁷ **THE HISTORY PRESS**, “The History of Street Photography”, <https://www.thehistorypress.co.uk/articles/the-history-of-street-photography/> (Erişim 06.02.2020).

¹⁸ **SWEET, Michael Ernest**, “A Brief History of Street Photography”, Yayınlanma Tarihi 21.05.2017, <https://streetphotography.com/a-brief-history-of-street-photography/> (Erişim 07.02.2020).

fotoğraflardan oluşmaktadır¹⁹. Günümüzde de varlığını sürdüren Türkiye'deki en eski fotoğrafçılık derneği, 1959 yılında Nurettin Erkiliç'in altı arkadaşı ile birlikte kurduğu Erenköy Amatör Foto Kulübü'dür²⁰ (1962'de adını değiştirmiş hali ile İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği-İFSAK).

Günümüzde sokak fotoğrafçılığı kamusal alanda çekilen ve çekildiği yerdeki yaşamı belgeleyen çağdaş bir fotoğraf dalı olarak tanımlanabilir²¹. Sokak fotoğrafçılığında sokak ile ifade edilmek istenen kamuya açık ve özel alan olmayan kamusal alanlardır. Sokak fotoğrafları genellikle spontane, anlık veya bir başka ifadeyle doğallığın ön planda olduğu, İngilizce'de *candid* şeklinde ifade edilen poz verilmeden çekilen fotoğraflardır²². Türkiye'de sokak fotoğrafçılığı konusunda en bilinen isimlerden bir tanesi özellikle İstanbul'daki günlük hayatı fotoğraflayan Ara Güler'dir²³.

Sokak fotoğrafçılığının değişik türleri bulunmaktadır. Sokak stili ya da sokak modası fotoğrafçılığı denilen türünde sokaktaki sıradan insanların kıyafetleri, giyimleri, stilleri bakımından öne çıkanlarının fotoğrafları çekilmektedir. Fotoğrafçı sokak stili fotoğrafçılığında modayı gözlemlemekte ve belli bir zamanda ve yerdeki insanların giyim tarzlarını belgelemiş olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde Bill Cunningham ile popüler hale gelen sokak stili fotoğrafçılığında, Cunningham kamusal alanda örneğin sokakta, caddede bulunan ve kıyafetini, stilini beğendiği profesyonel model olmayan sıradan kişileri çekmiştir ve bunları 1970'li yıllarda New York Times'da yayınlamıştır. Cunningham'a göre sokak stili fotoğrafçılığı modanın raporlanmasının yeni yoludur²⁴.

Sokak fotoğrafçısının sürekli yanında fotoğraf ekipmanı bulundurması gerekir. Çünkü sokakta çekilmeye değer bir kare yakalandığında ekipman almaya giderse anlık olarak oluşan kare yok olmuştur. Bunun için fotoğraf çekecek kişinin sürekli hazır halde bulunması ve zaman kaybetmemesi gerekir. Sokak fotoğrafçılığı bu nedenle stüdyo fotoğrafçılığından daha zordur denebilir²⁵. Aşağıda fotoğrafın öznesi kişinin rızasının alınması ile açıklamalarda

¹⁹ ÖZENDES, Engin, Osmanlı İmparatorluğu'nda Fotoğrafçılık, 1839-1923, Yem Yayınları, İstanbul 2013; ÖZTUNCA, Bahattin, Dersaadet'in Fotoğrafçıları, Aygaz A.Ş., İstanbul 2004 (Naklen <http://www.turkishculture.org/fine-art/photography-114.htm> (Erişim 07.02.2020)).

²⁰ <http://www.serenti.org/turkiyede-fotografciligin-tarihi/> (Erişim 08.02.2020).

²¹ <https://www.fotopedi.org/sokak-fotografciligi-nedir-10357> (Erişim 09.01.2020).

²² AKARI, Ufuk, "Sokak Fotoğrafı Üzerine", Yayınlanma tarihi 15.06.2019, <http://www.ifsakblog.org/sokak-fotografi-uzerine/> (Erişim 08.02.2020).

²³ <https://www.turkeytravelcentre.com/blog/ara-guler-the-eye-of-istanbul-and-street-photography/> (Erişim 07.02.2020).

²⁴ HEISE, Nicole A., "Reclaiming the Right of Publicity in The Internet Age", Charleston Law Review, Volume 12, No.3, Summer 2018, s.355.

²⁵ <https://www.neoldu.com/sokak-fotografciligi-nedir-yeni-baslayanlara-oneriler-7574h.htm> (Erişim 29.01.2020).

da görüleceği üzere sokak fotoğrafçılığında anlık olarak oluşan karenin bozulmadan çekilmesi ihtiyacı fotoğraftaki kişinin fotoğrafının çekilmeden önce rızasının alınması konusundaki en büyük sorunlardan biridir.

Sokak fotoğrafçılığı sadece sokakta bulunan insanların fotoğraflarının çekilmesi demek değildir. Sokak fotoğrafçılığı ile belli bir dönemde sokaktaki insanların durumunun nasıl olduğu ile ilgili gelecek nesillere bir belge bırakılmaktadır. Sokak fotoğrafçılığı gerçek hayattan bir kesittir. Dolayısıyla toplumun hem güzel, iyi, hem de olumsuz yönlerini içermektedir. Bu nedenle fotoğraf çekiminde kanuni mevzuat bakımından dikkat edilmesi gereken hususlar bir yana fotoğraf çekenin bazı davranış kurallarına uyması, fotoğrafı çekme niyeti de önemlidir. Ayrıca sokak fotoğrafçılığında her ne kadar yapılan çekimin hukuka uygun olduğu düşünülse de yerel adetlere ve uygulamalara dikkat etmek, kimin ve neyin fotoğrafının çekilip çekilmeyeceğini de bilmek gerekmektedir²⁶. Bu itibarla aşağıda ifade özgürlüğü kapsamında çekilen fotoğraflarla ilgili yapılan açıklamalarda da yer aldığı üzere fotoğraf çekimi hukuka uygun olsa da ortaya çıkan sonuç etik olarak rahatsız edici olabilir.

II. FOTOĞRAF VE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

A. Fotoğrafın Kişisel Veri Niteliği

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu madde 3(1)(d) uyarınca kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir. Örneğin bir kişinin sesi, görüntüsü, telefon numarası, adres bilgisi, internete bağlandığı IP numarası kişisel veri niteliğindedir. Bir gerçek kişinin yüzünün görseli olan fotoğraf tek başına veya başka bir bilgi ile birlikte o kişinin kimliğinin belirlenmesini sağlayabilir. Örneğin sokaktaki herhangi bir kişinin yüzünü gösteren bir fotoğraf çekildiğinde bu kişiyi nasıl olsa kimse tanımaz şeklinde bir yaklaşım her zaman isabetli değildir. Modern dijital kameralar sadece fotoğraf çekmemekte, aynı zamanda tarih, saat ve küresel konumlandırma koordinatları ile ilgili bilgi içerebilmektedir. Bu bilgilerin veri dosyasının bir parçası olarak bulunması, tam olarak fotoğraftaki kişinin kim olduğunun belirlenmesini sağlamaktadır²⁷.

²⁶ ZAFER, Alex, "Street Photography: Privacy, Ethics and the Law", Yayınlanma tarihi 03.10.2016, /blog/2016/10/3/street-photography-privacy-ethics-and-the-law, (Erişim 17.12.2020).

²⁷ MITA, Alex, "Does GDPR Spell the End of Street Photography?", Yayınlanma tarihi 30.05.2018, <https://londonchoolofphotography.com/2018/05/30/does-gdpr-spell-the-end-of-street-photography/> (Erişim 11.12.2019); REWBOS, "Is Street Photography Illegal in Germany?", yayınlanma tarihi 13.05.2018, <https://www.youtube.com/watch?v=AdnMq7bMctQ> (Erişim 12.12.2019).

Fotoğrafın kişisel veri niteliğini kazandığı durumlara örnek olarak gerçek kişilere ait fotoğrafların kimlik numaralarıyla birlikte saklanması durumu gösterilebilir. Bu durumda da fotoğraf kişisel veridir. Özgeçmişe ilişkin bilgilerle birlikte saklanan fotoğraflar kişisel veridir. Bu bilgiler ışığında bir gerçek kişinin kimliğini belirli veya belirlenebilir kılan bir fotoğrafın kişisel veri niteliğinin bulunduğunu söylemek mümkündür²⁸.

Bir gerçek kişinin fotoğrafı kişisel veri niteliğinde olduğundan o fotoğrafı elde bulundurmak o kişiye ait kişisel veriyi elde bulundurmak anlamına gelmektedir. Dolayısıyla elektronik posta adresleri, kredi kartı numaraları, telefon numaraları, isimler gibi diğer kişisel verilerin toplanması ve saklanmasında geçerli olan tüm hususlar gerçek kişilerin fotoğraflarının çekilmesi ve saklanması için de geçerlidir²⁹.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda düzenlenen istisnalar dışında Kanun'un 5(1) maddesi uyarınca kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez. İlgili kişi ile ifade edilmek istenen kişisel verisi işlenen gerçek kişidir (KVKK m.3(1)(ç)). Bir gerçek kişinin fotoğrafı onun kişisel verisi olduğuna göre, kendisinin açık rızası olmaksızın fotoğrafı çekilemeyecek veya başka türlü işlenemeyecektir. Açık rıza, *"ilgili kişinin kendisiyle ilgili veri işlenmesine, özgürce, konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olarak, tereddüde yer bırakmayacak açıklıkta ve sadece o işlemle sınırlı olarak verdiği onay beyanı"*dir.³⁰ Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki fotoğrafın üzerindeki hak, kişilik haklarındandır³¹.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5(2) maddesindeki istisnaları içeren hükmü şu şekildedir: *"Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür: a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi, b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması, c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli"*

²⁸ **AKGÜL, Aydın**, Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s.7 vd.; **DÜLGER, M.Volkan**, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, 2.Baskı, İstanbul 2019, s.5.

²⁹ **INSIDE IMAGING**, "Photos are Now Private Data in EU", Yayınlanma tarihi 29.11.2019, <https://www.insideimaging.com.au/2019/gdpr-and-photographers/> (Erişim 11.12. 2019).

³⁰ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu> (Erişim 18.02.2020).

³¹ **GÜMÜŞ, Mustafa Alper**, "Kişinin Resmi (Görüntüsü) Üzerindeki Hakkı", Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Kasım 1997, s.371; **ÖZDEMİR**, Hayrunnisa, Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Seçkin Yayınevi, Ankara 2009, s.119.

olması, ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması, d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması, e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması, f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.”

B. Fotoğrafın Özel Nitelikli Kişisel Veri Niteliği

Özel nitelikli kişisel veri başka bir ifadeyle hassas veri gerçek kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf veya sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileridir (KVKK m.6/1).

Biyometrik verinin tanımı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda bulunmamaktadır. Kişisel Verileri Koruma Kurulu’nun 25.03.2019 tarihli ve 2019/81 sayılı karar ve 31.05.2019 tarihli ve 2019/165 sayılı karar özetinde biyometrik verinin tanımında Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’ne ve gerekçesine atıf yapılmıştır³². Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün 4(14). maddesindeki biyometrik veri tanımı şu şekildedir: *“bir gerçek kişinin belirlenmesini sağlayan veya doğrulayan, yüz görüntüleri (facial images) veya daktiloskopik³³ veriler gibi, fiziksel, psikolojik veya davranışsal özelliklerine ilişkin spesifik teknik işleme sonucunda elde edilen veridir.”* Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün madde gerekçelerinin (Recitals) açıklandığı metnin 51 numaralı *“Hassas Kişisel Verinin Korunması”* başlığını taşıyan paragrafında *“fotoğrafların işlenmesi, sadece spesifik bir yolla işlendiğinde bir gerçek kişinin belirlenmesini sağlayan veya doğrulayan biyometrik verilerin tanımlaması kapsamında olduğundan, özel nitelikli kişisel verilerin sistematik olarak işlenmesi şeklinde değerlendirilmemelidir”* ifadesi yer almaktadır³⁴.

Genel Veri Koruma Tüzüğü’ndeki düzenlemeden hareketle şöyle denilebilir ki, ölçülebilir fiziksel ve davranışsal özellikler örneğin parmak izi, ses, yüz, retina

³² Spor salonu hizmeti sunan veri sorumlularının, üyelerinin giriş-çıkış kontrolünü biyometrik veri işleyerek yapması ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 Tarihli ve 2019/81 Sayılı Karar ve 31/05/2019 Tarihli ve 2019/165 sayılı Karar Özeti, <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165> (Erişim 21.02.2020).

³³ Daktiloskopi: parmak izine dayanarak kimlik belirleme yöntemi. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim 21.02.2020).

³⁴ General Data Protection Regulation Recital 51, *“The processing of photographs should not systematically be considered to be processing of special categories of personal data as they are covered by the definition of biometric data only when processed through a specific technical means allowing the unique identification or authentication of a natural person.”* <https://gdpr-info.eu/recitals/no-51/> (Erişim 21.02.2020).

ve iris haritası, el geometrisi, DNA profili, yürüme şekli³⁵, spesifik bir teknik işlemeye konu olması ve bu şekilde elde edilecek verinin bir gerçek kişiyi belirli kılması durumunda biyometrik verilerdir. Bu durumda bir kişinin fotoğrafı kişisel veridir. Ancak fotoğraf spesifik bir teknik işlemeye konu olduğunda bu işlemin sonucunda elde edilen veri biyometrik veri olacaktır³⁶.

Yüz tanımaya ilişkin yazılımlar sayesinde, bir kişinin yüzünün fiziksel özellikleri milimetreden çok daha kısa ölçülerle kayıt altına alınmakta ve böylelikle fotoğraf imajları veri setinde saklanan kişiler yüzlerinden belirlenebilmektedir³⁷. Yüz tanımaya ilişkin yazılımlar kişinin yüzünün ölçülebilir fiziksel özelliklerini çıkarıp analiz ettiğinden burada spesifik bir teknik işleme söz konusudur. Dolayısıyla bir fotoğrafın bir yüz tanıma yazılımı tarafından analiz edilmesinden ortaya çıkan veri bir kişinin belirlenmesini sağlıyorsa biyometrik veridir ki bu da özel nitelikli kişisel veridir.

Gelecekte tahmin edilen odur ki sokakta yürürken herhangi bir kişinin yanından geçen bir kişi gizlice yanından geçtiği kişinin fotoğrafını çekerek yüzünün görüntüsü ile arama yaparak sosyal ağ profiline internetten ulaşabilecektir. Hatta polisin yüz tanıma yazılımları sayesinde kalabalık içerisinde herhangi bir yüzü kolaylıkla tespit edebilmesi yaygın hale gelecektir³⁸. Günümüzde Google ve TinEye arama motorları ters imaj arama (*reverse image search*) özelliğine sahiptir. Buna göre herhangi bir görsel yüklendiğinde bu görselle ilişkili sonuçlar kullanıcıya gösterilmektedir. Bir web sitesi olan Reddit de ters imaj aramaya imkân sağlamaktadır³⁹.

³⁵ <https://privacyinternational.org/learning-topics/biometrics> (Erişim 17.12.2020).

³⁶ Biyometrik fotoğraf biyometrik veri değildir. Bir fotoğraf türüdür. **SEÇGİN, Cihat**, “Vesikalık Fotoğraf Özel Nitelikli Kişisel Veri midir?”, Yayınlanma tarihi 03.08.2019, [https://www.linkedin.com/pulse/vesikalik-foto-graf-ozel-nitelikli-kisisel-veri-midir-?&open=1](https://www.linkedin.com/pulse/vesikalik-foto-graf-ozel-nitelikli-kisisel-veri-midir-?) (Erişim 21.02.2020). “*Biyometrik fotoğraf, standartları ICAO tarafından belirlenmiş olan ve buna uygun makinelerde okunup dijital olarak kayıt altına alınan, seyahat belgelerinde (pasaport, ehliyet) kullanılan, en az 600dpi olacak şekilde yüksek kaliteli, arka fonu beyaz, başka objelerin olmadığı, belli ölçüleri ve özellikleri olan vesikalık fotoğraf türüdür.*” <https://www.fotopedi.org/biyometrik-fotograf-36641> (Erişim 21.02.2020).

³⁷ **DO PRADO, Kelvin Salton**, “Face Recognition: Understanding LBPH Algorithm”, Yayınlanma tarihi 11.11.2017, <https://towardsdatascience.com/face-recognition-how-lbph-works-90ec258c3d6b> (Erişim 11.01.2020).

³⁸ **SARAFA, Derek**, “Use of Biometric Information as a Basis for Civil Liability”, LAW 360, May 20, 2015, 10:14 AM EDT, <https://www.law360.com/articles/654052/use-of-biometric-information-as-a-basis-for-civil-liability> (Erişim 13.02.2020); **CUADOR, Claudia**, “From Street Photography to Face Recognition: Distinguishing Between the Right to be Seen and The Right to be Recognized”, Nova Law Review, Vol.41, 2017, s.239, <https://nsuworks.nova.edu/nlr/vol41/iss2/3/> (Erişim 13.02.2020).

³⁹ **ROUSE, Margaret**, “Reverse Image Search”, <https://whatis.techtarget.com/definition/reverse-image-search> (Erişim 29.03.2020).

Değişik yüz tanıma metodları bulunmaktadır. Örneğin bunlardan bir tanesi geometrik tabanlıdır. Geometrik tabanlı yüz tanıma metodunda yüzün çeşitli açılardan ölçüleri alınmaktadır⁴⁰. Örneğin burun dudak arası uzaklık, gözlerin genişliği gibi değişik ölçüler alınmakta ve kaydedilmektedir. Ne kadar çok fotoğraf veri kümesine eklenirse yüz tanıma ile ilgili yazılımlar daha yüksek oranlarda yüzün kime ait olduğunu bulabilmektedir. Örneğin Facebook Şirketi'ne ait yapay zekâ laboratuvarında geliştirilen yüz tanıma yazılımının başarı oranı 2015 yılı itibarıyla yüzde 97.35'dir. Yüz tanıma ile ilgili yazılımlar bugün güvenlik, kimlik doğrulama, kalabalık alanlarda şüphelilerin tespiti gibi değişik amaçlarla kullanılmaktadır⁴¹. Bu yazılımların giderek geliştiği günümüzde sokaktaki belirli bir kişiye odaklanmış ve kişinin yüzünün görüldüğü fotoğrafın internette sosyal medya sitelerinde paylaşılması durumunda o kişinin kim olduğunu tespit etmek gittikçe kolaylaşmaktadır.

Fotoğrafın işleme amacı özel nitelikli kişisel verilerin çıkartılmasına yönelik ise o zaman özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesine ilişkin hukuk kurallarına uyulması gerekmektedir⁴². Kişisel Verilerin Korunması Kanunu uyarınca özel nitelikli kişisel verilerin ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır (KVKK m.6(2)). Buna göre fotoğrafın yüz tanıma yazılımları kullanılarak işlenmesiyle elde edilen biyometrik veri kişinin belirlenmesini sağlayacağından özel nitelikli kişisel veri teşkil ettiği için ilgili kişinin açık rızası ile işlenmesi gerekmektedir. Özel nitelikli kişisel verilerin sadece kanunlarda öngörülen hallerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenmesi mümkündür (KVKK m.6(3)).

Fotoğrafın özel nitelikli kişisel veri çıkartılmasına yönelik amaçla işlenmesi endişelere yol açmakta ve davalara da konu olmaktadır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde Elektronik Mahremiyet Bilgi Merkezi, biyometrik verinin kullanılmasına sınırlandırılma getirilmesini savunmakta, Facebook'un yüz tanıma yazılımı kullanmasına karşı çıkmaktadır⁴³. Bununla ilgili olarak Merkez, 23 Ekim 2019 tarihinde yüz tanıma hakkında global moratoryum çağrısı yapmıştır⁴⁴. Ayrıca 5 Aralık 2019'da yüz gözetiminin engellenmesi

⁴⁰ **DWIVEDI, Divyansh**, "Face Recognition for Beginners", Yayınlanma tarihi 28.04.2018, <https://towardsdatascience.com/face-recognition-for-beginners-a7a9bd5eb5c2> (Erişim 11.01.2020).

⁴¹ BBC Earth Lab, "How Does Facial Recognition Work?-Brit Lab.", Yayınlanma tarihi 26.11.2015, <https://www.youtube.com/watch?v=1aHub80AHFk> (Erişim 11.01.2020).

⁴² Video kamera kayıtları bakımından aynı görüşte **KÜZECİ, Elif**, "Kişisel Verilerin İşlenme Şartları: Örnekler Üzerinden Bir İnceleme", Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi – I, 17 Nisan 2019 Haydarpaşa, Editörler Leyla Keser Berber/Alı Cem Bilgili, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2020, s.145.

⁴³ **ELECTRONIC PRIVACY INFORMATION CENTER**, "Patel v. Facebook", <https://epic.org/amicus/bipa/patel-v-facebook/> (Erişim 29.01.2020).

⁴⁴ <https://thepublicvoice.org/ban-facial-recognition/> (Erişim 29.01.2020).

kampanyasını (*ban face surveillance*) başlatmıştır⁴⁵. Yine, Illinois Biyometrik Bilgi Mahremiyeti Kanunu (*Illinois Biometric Information Privacy Act-BIPA*), biyometrik verinin toplanmasından önce ilgili kişinin açık rızasının alınması gerektiğini düzenlemektedir. Kanun'daki bu düzenleme nedeniyle, Google Photos, Snapchat Filters ve Facebook photo-tagging system (yüz etiketleme sistemi) uygulamalarında kullanıcılara haber vermeksizin onların yüz haritalarını çıkarıp veri topladığından bu uygulamaların sahibi şirketler davalarla karşılaşmıştır⁴⁶.

Almanya'da Facebook Şirketi'nin kullandığı yüz tanıma yazılımıyla ilgili olarak 2011 yılında veri koruma kurumu yetkilisi *Johannes CASPAR* "...veri yanlış ellere geçtiğinde, birinin bir mobil telefonla fotoğraf çekip sonra bu fotoğrafı biyometrik yöntemlerle karşılaştırıp kişinin kimliğini belirlemesi mümkün olacak.....böyle bir sistem demokratik olmayan devletlerde muhaliflerin izlenmesinde veya tüm dünyada güvenlik hizmetlerinde (*security services*) kullanılabilir. Anonim kalma hakkı tehlikededir...."⁴⁷ demiştir. Gizlilik ihlalleri nedeniyle eleştirilen Facebook yüz tanıma özelliğini 2019 yılında varsayılan kullanım seçeneği olmaktan çıkarmıştır⁴⁸.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6(1) maddesinde kişinin kılık kıyafeti özel nitelikli kişisel veri olarak düzenlenmiştir. Sokak stili fotoğrafçılığı kapsamındaki kişilik kıyafeti sebebiyle fotoğraf çekiminin konusunu oluşturmaktadır. Kanun'daki düzenleme karşısında sokakta kıyafetleri nedeniyle fotoğraflanan kişiler bakımından özel nitelikli kişisel verilerinin işlendiği söylenebilir mi sorusu akla gelmektedir. Kanun'da sadece kılık kıyafet verisinden söz edilmektedir. Fotoğrafta kılık kıyafet de görünüyor sırf bu nedenle fotoğraf özel nitelikli kişisel veridir şeklinde bir yaklaşım pratikte uygulanabilir yaklaşım değildir⁴⁹. Başka hiç bir ülkede kılık kıyafetin özel nitelikli kişisel veri olarak düzenlenmesi söz konusu olmadığından⁵⁰ uygulamada verilecek kararlar bu bakımdan belirleyici olacaktır.

⁴⁵ <https://epic.org/banfacesurveillance/> (Erişim 29.01.2020).

⁴⁶ **CUADOR**, s.257.

⁴⁷ **PIDD, Helen**, "Facebook Facial Recognition Software Violates Privacy Laws, Says Germany", Yayınlanma tarihi 03.08.2011, <https://www.theguardian.com/technology/2011/aug/03/facebook-facial-recognition-privacy-germany> (Erişim 05.02.2020).

⁴⁸ <https://www.brandingturkiye.com/facebook-yuz-tanima-ozelligini-kaldiriyor/> (Erişim 18.02.2020).

⁴⁹ **SEÇGİN**.

⁵⁰ **KÜZECİ, Elif**, "Tanımlardaki Eksiklikler Sıkıntı Yaratabilir", Elektrik Mühendisliği, S.457, Temmuz 2016, http://www.emo.org.tr/ekler/a4ce9da8c3c1d1d_ek.pdf?dergi=1039, (Erişim 21.02.2020), s.49.

C. Fotoğraf Çekme Fiilinin ve Fotoğrafçının Durumunun Kişisel Verilerin Korunması Bakımından Hukuki Niteliği

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3(1)(e) maddesinde kişisel verilerin işlenmesinin, kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade ettiği düzenlenmiştir. Kanun'un bu maddesinden ve mehzaz metni olan Avrupa Birliği'nde yürürlükten kalkmış olan Veri Koruma Direktifi'nin 2(b) maddesinden de anlaşıldığı üzere kişisel verilerin işlenmesi süreci verinin toplanması ile başlamaktadır. Verilerin silinmesine kadar da devam etmektedir. Bu süreç içinde veriler üzerinde yapılan her türlü işlem verilerin işlenmesi anlamına gelmektedir.

Fotoğrafın bir kişinin kimliğini belirli veya belirlenebilir kıldığı durumda kişisel veri niteliğinde olduğu yukarıda belirtilmişti. Buradan hareketle fotoğraf çekmek fiili kişisel verinin toplanması niteliğindedir. Dijital fotoğrafçılık verinin dijital olarak toplanması yöntemlerinden biridir. Fotoğrafın çekilmesi (görsel verinin toplanması) kişisel verinin işlenmesidir⁵¹.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda veri işleyen tanımı veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi şeklinde yapılmıştır (KVKK m.3(1)(ğ)). Veri sorumlusu ise kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmektedir (KVKK m.3(1)(ı)). Veri kayıt sistemi kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemidir (KVKK m.3(1)(h)).

Fotoğraf çekmenin veri işleme teşkil edebileceğini belirttikten sonra buna bağlı olarak fotoğrafçının kişisel verilerin korunması bakımından durumunu da değerlendirmek gerekir. Bir örnekle açıklamak gerekirse bir okulun öğrencilerinin fotoğraflarının çekilmesi için bir fotoğrafçı ile anlaşma yaptığını düşünelim. Fotoğraflar çekildikten sonra fotoğrafçıdan bu fotoğrafların dosyalarının isim, soyisim ve öğrencilerin yaşlarına göre klasörler halinde gruplandırılarak okula vermesinin istendiğini farz edelim. Fotoğrafların çekilmesini isteyen okul yönetimi bu olay bakımından işleme amacını ve vasıtasını belirlediğinden, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olduğundan hukuki durum açısından veri sorumlusu

⁵¹ REWBOSS.

konumundadır. Fotoğrafçı ise veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işlemektedir (olayda fotoğrafları çekmekte, belki üzerinde düzeltmeler yapmakta, gruplandırmakta, öğrencilerin yaşlarına, sınıflarına göre ayırmaktadır). Dolayısıyla fotoğrafçının bu örnekteki durumunun hukuki niteliği veri işleyendir. Okulun normal işinin dışında özellikle fotoğrafçı gibi üçüncü bir kişiyi de içerecek şekilde verinin yönetimine ilişkin olarak velilerden rıza alınmalıdır. Okuldaki öğrencilerin fotoğraflarının okulun normal işleyişinin dışında kullanılması söz konusu ise velilerin (yaşına göre çocuğun kendisinden) buna açık rızasının alınması gerekecektir⁵².

Profesyonel olarak fotoğrafçılık mesleğiyle uğraşan, stüdyosunda fotoğraf çeken kişilerin ise veri sorumlusu veya veri işleyen olmaları söz konusu olabilir. Örneğin kendi çektiği fotoğrafları bir fotoğrafçıya üzerinde düzeltmeler, rötuşlar yapıp basması için götürün kişinin fotoğraflarını bilgisayarına isimlerle kaydedip, üzerinde rötuşlar yapan, düzenleyen, çoğaltan fotoğrafçı veri sorumlusudur. Fotoğrafçı burada veri kayıt sistemini de yönetmektedir. Bu fotoğrafları bir bulutta⁵³ saklıyor, o bulutun altyapısını kullanıyor, yazılımı ile fotoğrafları düzenliyorsa bulut hizmet sağlayıcı veri işleyendir⁵⁴. Başka bir örnekte bir profesyonel fotoğraf stüdyosuna gidip fotoğraf çektiren gerçek kişinin fotoğraflarını çeken, kaydeden, rötuş yapan, çoğaltan fotoğrafçı ise veri sorumlusudur. Fotoğrafçı bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işlediğinden Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun kapsamına girmektedir (KVKK m.2). Bu durumlarda fotoğrafçının kişisel verilerin korunması ile ilgili mevzuata uygun hareket etmesi gerekmektedir. Veri sorumlusu veya veri işleyen olarak fotoğrafçılar herhangi bir veri ihlali durumunda sorumlu olacaklardır⁵⁵.

Profesyonel fotoğrafçıların müşterileriyle ilişkilerinde, topladıkları verinin güvenliğinin sağlanmasında ve internet sitelerinde yayınladıkları ya da vitrinlerine koydukları fotoğraflarla ilgili olarak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na ve ilgili veri koruma mevzuatına uygun hareket etmeleri gerekmektedir⁵⁶.

⁵² **INSIDE IMAGING.**

⁵³ Bulutun uygulama programları için kullanılması ile ilgili detaylı bilgi ve buna ilişkin sözleşmelerin kendine özgü sözleşmeler olduğu hakkında bkz. **YILDIRIM, Mustafa Fadil**, "Uygulama Program Hizmeti Sağlama (Application Service Provider, ASP) Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği", Prof.Dr.Fırat Öztan'a Armağan, Cilt II, Turhan Kitabevi, Ankara 2010, s.2310; Bulut bilişim sözleşmelerinin hukuki niteliğinin karma sözleşme olarak değerlendirilebileceği hakkında bkz. **BOZKURT-YÜKSEL**, Bulut Bilişim, s.37.

⁵⁴ Bulut bilişimde aktörler hakkında bkz. **BOZKURT-YÜKSEL**, Bulut Bilişim, s.143.

⁵⁵ **INSIDE IMAGING.**

⁵⁶ **MITA.**

III. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU VE SOKAK FOTOĞRAFÇILIĞINA ETKİSİ

A. Çekilme Amacına Göre Fotoğrafların Hukuki Durumu

1. Kişisel Amaçla Çekilen Fotoğraflar

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 28(1)(a) maddesinde kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi kanun hükümlerinin uygulanmayacağı istisna kapsamında sayılmıştır. Buna göre tamamen kişisel amaçlarla çekilmiş fotoğraflar kişisel verilerin korunması mevzuatına tabi değildir. Örneğin bir doğum gününde çekilmiş ya da mezuniyet gününde aile üyelerinin çektiği fotoğraflar bakımından kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat uygulanmaz⁵⁷. Elbette burada da dikkatli olmakta fayda vardır. Örneğin evdeki doğum günü kutlamasında çektiği çocuklar dâhil aile bireylerinin fotoğraflarını milyonlarca takipçisi olan Instagram hesabında kişinin paylaşması artık fotoğrafı aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyet kapsamında çekilmiş fotoğraf olmaktan çıkarır⁵⁸. Ayrıca şu hususu da burada ifade etmek gerekir ki, velayet hakkının⁵⁹ çocuğun her türlü fotoğrafını veya çocuğa ilişkin özel bilgileri internette paylaşılması yetkisini veliye vermediği⁶⁰, çocuğun kişisel verilerini ve mahremiyetini

⁵⁷ <https://www.reading.ac.uk/internal/imps/DataProtection/AdditionalInformation/imps-d-p-photographic.aspx> (Erişim 11.01.2020).

⁵⁸ **INSIDE IMAGING; WIEDUWILT, Hendrik**, "How Bad is GDPR for Photographers?", Yayınlanma tarihi 30.05.2018, <https://petapixel.com/2018/05/30/how-bad-is-gdpr-for-photographers/> (Erişim 31.01.2020); **KVKK**, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Amacı ve Kapsamı, s.9, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4185/6698-Sayili-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanununun-Amaci-ve-Kapsami> (Erişim 06.02.2020).

⁵⁹ 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 18(1).maddesinde "...Çocuğun yetiştirilmesi ve geliştirilmesi sorumluluğu ilk önce ana-babaya ya da durum gerektiriyorsa yasal vasilelere düşer. Bu kişiler her şeyden önce çocuğun yüksek yararını göz önünde tutarak hareket edeceklerdir." Sözleşme metni için bkz. http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/metin132.pdf (Erişim 17.02.2020); Velayet hakkının kapsamı ile ilgili detaylı bilgi için bkz. ÇETİNER BAKTIR, Selma, Velayet Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2000, s.53-54.

⁶⁰ Küçüklerin fotoğraflarının anne babaları tarafından sosyal medyada, blog yazılarında paylaşılması, küçüğün kişilik haklarını ve mahremiyet haklarını zedeleyebilir. Küçüğe ilişkin fotoğrafı da dâhil kişisel verilerinin velisi tarafından sosyal medyada paylaşılması küçüğün okul hayatında veya yetişkinliğinde çeşitli sorunlarla karşılaşmasına neden olabilir. **STEINBERG, Stacey B.**, "Sharenting: Children's Privacy in the Age of Social Media", Emory Law Journal, Vol.66, s.839-884, https://law.emory.edu/elj/_documents/volumes/66/4/steinberg.pdf (Erişim 13.02.2020); **DUYGULU, Serap**, "Sosyal Medyada Çocuk Fotoğrafı Paylaşımlarının Mahremiyet İhlali veya Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi", TRT Akademi, Cilt 4, Sayı 8, Temmuz 2019, s.429 vd.

koruyacak şekilde bu hakkın kullanılması gerektiği düşüncesindeyiz. Elbette yeni teknolojiler karşısında velayet hakkının kapsamı medeni hukuk alanında çalışanlar tarafından daha detaylı olarak incelenmelidir.

2. Sanatsal ve Bilimsel Amaçla Çekilen Fotoğraflar

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 28(1)(c) maddesi uyarınca kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla işlenmesi de istisna kapsamındadır. Bu durumlarda Kanun hükümleri uygulanmaz. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 27/1 maddesi "*Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.*" şeklindedir. Bilim ve sanat hürriyetinin etki alanı bakımından anayasal sınırlama ölçütleri çerçevesinde sınırlandırılması söz konusu olabilir. Örneğin tabloların -konumuz bakımından fotoğrafların- sergilenmesi aşamasında kişilik haklarının korunması, umumi ahlak ve adaba aykırılık ve benzeri sebeplerle bazı sınırlamalar getirilmesi mümkündür⁶¹.

Sokak fotoğrafçılığı kapsamında çekilen fotoğraflarda sanatsal ya da bilimsel amaç güdülüyorsa, örneğin amatör bir fotoğrafçı kişisel sergisi veya bir fotoğraf sanatçısı öğrencilerine derste örnek göstermek için çekim yapıyorsa ve çekimde kişilerin yüzü görünüyorsa Kanun'daki istisna kapsamında değerlendirilebilir mi sorusu akla gelmektedir. Ayrıca sokakta yapılan çekimde bir çocuk varsa durum nasıl olacaktır?

Her ne kadar sanatsal amaçla veya bilimsel amaçla kişisel verilerin işlenmesi Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında istisna teşkil etmekteyse de 28(1)(c) maddesinde belirttiği üzere kişilik haklarının ihlal edilmemesi gerekmektedir. Yargıtay'ın⁶² Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce eski tarihli bir kararında da belirtildiği üzere "*Bir kimsenin dış görünümü üzerinde kişilik hakkı vardır. Resim ise bir kimsenin dış görünüşünü ve o kimsenin tanınmasını sağlayacak biçimde yansıtan yüzey bir cisimdir. Bu nedenle kişinin dış görünümünü yansıtmaya, onu tanıtan resmi üzerinde kişilik hakkı bulunmaktadır. Kural olarak, kişinin rızası olmadan resminin yayınlanması hukuka aykırı olarak kabul edilmektedir (Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu m.86).* Yine Medeni Kanun'un 24.maddesinde "*Hukuka*

⁶¹ ATALAY, Esra, "Sanat Özgürlüğü Temel Hakkının Kapsamı ve Diğer Temel Hak ve Özgürlüklerle İlişkisi", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.6, S.2, 2004, s.10-11.

⁶² Y.2.H.D. T.29.1.1976, 9403/625; Y.4 H.D. T.11.2.1985, 1985/ 9517 – 958, T.01.11.1988, 6227/9120 sayılı kararları https://www.hukuki.net/ictihat/904-275_hgk.asp (Erişim 31.01.2020).

aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir.” hükmü yer almaktadır. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun 86.maddesi uyarınca yayımı için resim ve portrede tasvir edilenin (tasvir edilen ölmüşse Kanun’da belirtilenlerin) muvafakati olmadan tasvir edilenin ölümünden on yıl geçmedikçe, teşhir ve diğer suretle umuma arz edilemez.

Amaç sanatsal, bilimsel olsa da fotoğrafı çekilen kişinin kendi görüntüsü üzerinde kişilik hakkı olduğundan eğer ilgili kişinin yüzü gözükecekse açık rıza alınması gerekmektedir. Kişinin fotoğrafının çekilmesini istememe hakkı vardır. Dolayısıyla sanatsal veya bilimsel amaçlı fotoğraf çekimlerini fotoğrafın kişilik haklarıyla olan ilgisi nedeniyle istisna kapsamına sokmak mümkün değildir. Pratikte söz konusu olabilecek çeşitli durumlar bakımından örneklerden faydalanılabilir. Örneğin sokakta dolaşan bir fotoğrafçının herhangi bir kişiye odaklanmadan bir başka deyişle ön plana çıkarmadan örneğin kalabalık bir meydana tesadüfen oradan geçenlerin yüzleri görünse de sanatsal amaçla fotoğrafını çekmesi durumu istisna kapsamında değerlendirilebilir⁶³. Bununla birlikte her somut olaya göre durumu değerlendirmek gerekir. Ayrıca her durumda fotoğraf, fotoğrafı çekilen kişinin onur veya haysiyetini zedeleyici şekilde olmamalıdır⁶⁴. Yüzleri görünmeyecek şekilde, arkalarından veya flu/belirsiz bir şekilde insan topluluklarının fotoğraflanmasında genellikle fotoğrafın kişisel veri niteliği ya da kişinin kimliğini belirleyici özelliği zaten yoktur. Ancak elbette kişinin yüzü gözükmese de örneğin vücudunda bulunan bir dövmenin görülmesi o kişiyi belirli kılabilir. Bu durumda açık rızaya ihtiyaç vardır. Küçük bir insan topluluğunun, bir grup halinde toplanmış insanların yüzleri görünür şekilde fotoğraflarının çekilmesinde örneğin kaldırımda gitar çalan ve şarkı söyleyen bir grubun fotoğrafının çekilmesinde ya da sokakta bulunan pek çok kişinin önünde belirli bir kişiye odaklanarak yüzü görünür şekilde çekilmesinde ise durum farklıdır. Burada fotoğraf çekimi için izin/rıza alınması gerekir. Böylelikle grubun içinde fotoğrafının çekilmesini istemeyen varsa çekim için izin istenmesinden sonra kameranın açısından çıkmak için kenara geçebilir. Açık rızanın yazılı olmasına gerek yoktur. Pratikte uygulanması zor olsa da fotoğrafçının yanında kısa, yazılı bir fotoğrafın çekilmesine ilişkin rıza formu taşıması daha sonra ispat sorunu yaşamaması açısından önerilir⁶⁵.

⁶³ **GDPR INFORMER**, “The Post-GDPR Q&A Session”, Yayınlanma tarihi 01.08.2018, <https://gdprinformers.com/gdpr-articles/post-gdpr-qa-session> (Erişim 11.12.2019).

⁶⁴ **DICKINSON, Nigel**, “The French Privacy Law,” Yayınlanma tarihi 15.02.2012, <https://photothisandthat.co.uk/2012/02/15/the-french-privacy-law/> (Erişim 03.02.2020).

⁶⁵ Açık rızanın yazılı olması şart değildir. İspat yükümlülüğü veri sorumlusuna aittir. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar> (Erişim 01.02.2020); **DÜLGER**, Hukuk, s.153.

a. Açık Rızanın Fotoğraf Çekiminden Önce Alınması

Sokak fotoğrafçısının, yüzü görünecek şekilde bir kişinin fotoğrafını çekmeden önce fotoğrafa model olacak kişinin (ilgili kişi) açık rızasını alması gereklidir. Her ne kadar o anın veya kompozisyonun bir soru veya konuşma ile bozulacağı söz konusu olabilirse de sonradan alınan rıza Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na aykırı olacaktır. Eğer bir çocuğun fotoğrafı çekilecekse çocuğun temel hak ve özgürlüklerinin korunması, çekimin amacı sanatsal veya bilimsel olsa da daha üstün gelecektir⁶⁶. Hukukumuzda on sekiz yaşını doldurmamış reşit olmayanlar adına açık rızayı yasal temsilcileri verecektir. Dolayısıyla amaç sanatsal veya bilimsel olsa da sokak fotoğrafında yüzü açıkça görünen küçüğün adına velisinin rızası gerekecektir⁶⁷. Sokakta fotoğrafı çekilecek kişi akıl hastalığı veya akıl zayıflığı durumu içerisinde bulunan bir kişi ise yüzünün görüneceği fotoğraf için yasal temsilcisinin (vasisinin) açık rızasının alınması gerekmektedir.

Fotoğraf çekiminde rızanın önceden alınması ile ilgili olabilecek bir örnek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bir kararından verilebilir. Yunanistan'da 1997 yılında özel bir klinikte doğan bebek doğar doğmaz steril bir üniteye alınmıştır. Sadece doktorların ve hemşirelerin girdiği bu üniteye kliniğin ilk katında faaliyet gösteren profesyonel bir fotoğrafçı girer ve yüzü görünür şekilde bebeğin fotoğrafını çeker. Bunun üzerine bebeğin ailesi klinik yönetimine bebeğin fotoğraflarının çekiminden önce kendilerinden rıza alınmadığından bahisle şikâyette bulunur. Kliniğin şikâyete aldırış etmemesi ve fotoğrafların negatiflerini de aileye vermeyi reddetmesi üzerine Atina'da ilk derece mahkemesinde aile çocuk adına Medeni Kanun'daki kişilik haklarını koruyan maddeye istinaden tazminat talebiyle dava açar. İlk derece mahkemesi, talebi reddeder. Ret gerekçesinde yeni doğan bebeğin yüzünün görünür şekilde fotoğrafının çekilmesinin, bebeğin kişilik haklarını henüz bebeğin fiziksel ve duygusal olarak gelişmemiş olması nedeniyle olumsuz etkilemediği belirtilmiştir. Kararın temyizi üzerine temyiz mahkemesi ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır. Bunun üzerine yüksek mahkemeye başvuran davacılar verilen kararlarda Medeni Kanun'un kişilik haklarına ilişkin hükmün yorumlanmasının isabetli olmadığını belirtmişlerdir. Mahkemelerin verdiği kararlarda Medeni Kanun'un 57 ve 932. maddelerindeki kişilik haklarını koruyan hükümlere ilişkin yorumun Yunan Anayasa'sının 2 ve 8. maddelerine

⁶⁶ MITA.

⁶⁷ Somut olayda çocuğun mantıklı bir kararı kendisi verebilecek durumdaysa kararı ona bırakmak gerektiği de ifade edilmiştir. Ancak burada her çocuğun aynı yaşta aynı yeteneklere sahip olmadığı da dikkate alınmalıdır. Kararın yalnızca çocuğa bırakılmayacağı durumlarda çocuğun velisinin sürece katılması gereklidir. Rıza beyanında bulunma ehliyeti hakkında bkz. **KÜZECİ, Elif**, Kişisel Verilerin Korunması, Turhan Kitabevi, 3. Bası, Ankara 2019, s.70.

ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı şekilde yorumlandığını iddia etmişlerdir. Davacılar mahkemelerce kişinin görüntüsünün ve kişiliğinin korunup korunmayacağı konusunda kullandıkları kriterin insan haysiyetinin ve özel yaşamının korunması ile ilgisi olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca davacılar, mahkemelerin kullandıkları kriterin özellikle hiçbir zaman gerekli olgunluğa erişemeyecek şekilde engelli çocukların görselleri bakımından uygulanacak olursa bunların kişilik haklarının korunmamasına neden olacağından potansiyel olarak tehlikeli olduğunu iddia etmişlerdir. Yüksek mahkemece 8 Temmuz 2004 tarihinde temyiz talebi hukuki olarak belirli bir temeli olmadığından bahisle reddedilir. Yüksek mahkeme davacıların temyiz mahkemesinin kararını hangi vakıalara dayanarak temyiz ettiklerinin gösterilmediğini kararında belirtir. Dosyanın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne gelmesi üzerine 15 Ocak 2009 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen kararın özellikle 40.paragrafı önemlidir. Buna göre *“bir kişinin imajı (görseli/fotoğrafı), kişinin kendine özgü özelliklerini ortaya çıkardığı ve kişiyi akranlarından ayırdığı için kişiliğinin başlıca özelliklerinden birini oluşturur. Kişinin imajını koruma hakkı, kişisel gelişimin temel bileşenlerinden biridir ve bu imajın kullanımını kontrol etme hakkını varsayar. Çoğu durumda bu tür kullanımı kontrol etme hakkı, bireyin imajının yayınlanmasını reddetme olasılığını içerirken, bireyin görüntüsünün başka bir kişi tarafından kaydedilmesine, saklanmasına ve çoğaltılmasına itiraz etme hakkını da kapsar. Kişinin imajı kişiliğine iliştilmiş özelliklerden biri olduğu için, etkili koruması, ilke olarak ve mevcut davadaki gibi durumlarda.....söz konusu kişinin fotoğraf yayınlanacaksa veya yayınlandığı zaman değil çekilirken onayının alınmasını gerektirir. Aksi takdirde, önemli bir kişilik özelliği üçüncü bir kişinin elinde olacak ve ilgili kişinin görüntüsünün daha sonraki kullanımı üzerinde hiçbir kontrolü olmayacaktır.”*⁶⁸

b. Fotoğraf Çekiminden Sonra Rızanın Geri Alınması

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında açık rıza alınmış olsa dahi fotoğrafı çekilen ilgili kişinin rızasını her zaman geri alma, verisinin silinmesini isteme hakkı vardır⁶⁹. İlgili kişinin açık rızasını alıp fotoğrafını çekmenin dışında, İngilizce'de *model release* denilen, model izin belgesi başka bir ifadeyle fotoğrafta görünen kişinin fotoğrafının yayınlanmasına, kullanılmasına izin

⁶⁸ Case of Reklous and Davourlis v. Greece, European Court of Human Rights Application No. 1234/5, Judgment Date 15.01.2009, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90617> (Erişim 02.02.2020); Fotoğraf çekiminde rızanın önceden alınması ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **KÜZECİ**, Koruma, s.240 vd.

⁶⁹ Silinmeyi isteme hakkı bir diğer söyleyişle unutulma hakkı hakkında geniş bilgi için bkz. **BOZKURT-YÜKSEL, Armağan Ebru**, “İnternet ve Unutulma Hakkı”, 4.Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı, Bildiriler Kitabı, İzmir 2016, s.23-43, https://www.academia.edu/36039478/%C4%B0internet_ve_Unutulma_Hakk%C4%B1.pdf (Erişim 31.01.2020).

verdiğine ilişkin belgenin imzalatılması mümkündür⁷⁰. Model izin belgesinde ne kadar süre ile ve ne amaçla fotoğrafın kullanımına izin verildiği yazılabilir. Özellikle başta sanatsal amaçla ya da bilimsel amaçla çekilen bir fotoğrafın sonradan ticari kullanım amacı ile kullanılması söz konusu ise model izin belgesinin ilgili kişiye imzalatılması daha isabetli olacaktır. Fotoğrafçının ve modelin karşılıklı hak ve yükümlüklerini içeren bir sözleşme olması durumunda modelin rızasını geri alması ihtimali azalacaktır.

Bazen fotoğrafı çekilmek istenen kişinin rızasının olduğu örtülü olarak anlaşılabilir. Örneğin fotoğrafı çekilen kişiler fotoğrafçıya gülerken poz verebilirler, el sallayabilirler. Bu duruma güvenerek fotoğraf çekilmesi durumunda, “rıza vermemiştik” ya da “rızamız yoktu ki”, “biz başkasına el sallıyorduk” şeklinde sonradan bir beyanla karşılaşma ihtimalinin olduğunu fotoğrafçının hesaba katması gerekir. Ayrıca Kişisel Verilerin Korunması Kanunu açık rızadan bahsettiğinden açıkça sormak daha uygundur. Sokakta fotoğrafı çekilmek istenen kişilerin poz vermesi, gülümsemesi, el sallaması her zaman için rızanın var olduğu anlamına gelmez. Çok trajik bir örnek olmakla birlikte burada belirtmek gerekir ki Amerika Birleşik Devletleri’nde sokakta dolaşan bir kişi mobil telefonu ile sokaktaki üç dilencinin fotoğrafını çekmek isteyip onlara doğru telefonunun kamerasını çevirdiğinde dilenciler kendisine poz vermişlerdir. Çekimden sonra fotoğrafını çeken kadından fotoğraf karşılığında para isteyen dilencilerden bir tanesi fotoğrafçının para vermemesi üzerine onu bıçaklayarak öldürmüştür⁷¹.

Bir not olarak eklemek gerekir ki her ne kadar sanatsal ya da bilimsel amaçla çekilmiş olsa da bir fotoğrafta yer alan insanların hepsinin rızası alınmaksızın fotoğrafın internette örneğin Facebook, Instagram gibi sosyal paylaşım platformlarında paylaşılması kişisel verilerin korunması mevzuatına aykırılık teşkil edecektir⁷².

3. İfade Özgürlüğü Kapsamında Çekilen Fotoğraflar

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 28(1)(c) maddesi uyarınca kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi de istisna kapsamındadır. Bu durumlarda da Kanun hükümleri uygulanmaz.

⁷⁰ Örnek bir model izin belgesi için bkz. <https://cs.ftcdn.net/releases/model/Releases-tr.529dc912027ed17914b8b6a05238d55f.pdf> (Erişim 31.01.2020).

⁷¹ **AHANG, Michael**, “Woman Stabbed to Death in Los Angeles After Photographing Panhandlers”, Yayınlanma tarihi 19.06.2013, <https://petapixel.com/2013/06/19/woman-stabbed-to-death-in-los-angeles-after-photographing-panhandlers/> (Erişim 31.01.2020).

⁷² **MITA; REWBOSS**.

Anayasa'nın⁷³ 26.maddesi uyarınca herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Ancak maddenin devamında başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının korunması amacıyla bu hakkın sınırlanabileceği belirtilmiştir. Kişisel verinin ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi, Kanun'da belirttiği üzere kişilik haklarını ihlal etmemek kaydıyla istisna kapsamındadır. Yukarıda açıklanan fotoğraf ile kişilik hakları arasındaki bağlantı nedeniyle ifade özgürlüğünün belli bir kişiye odaklanan ve yüzünün görüldüğü fotoğraflar için istisna oluşturmayacağı, açık rızanın aranması gerektiğini ifade etmek gerekir. Toplumla mal olmuş, sanatçı, sporcu, politikacı gibi meslekleri olan kişilerin kamusal alanda fotoğraflarının izin alınmadan çekilmesi mümkündür. Çünkü burada toplumun bilgi edinme hakkı onların görüntüleri üzerindeki hak ile karşı karşıya kaldığında daha üstün kabul edilebilir. Ancak bu durum sadece haber amaçlı kullanım için geçerlidir. Bu fotoğraflar da çekilme amacının (haber verme) dışında kullanılamaz. Örneğin illüstrasyon, grafik haline getirilip ticari amaçlı kullanılamaz⁷⁴.

Sokakta amatör bir fotoğrafçı, bir kişiyi döven birini ya da öldürmeye çalışan birini ya da suç teşkil eden bir fiili işleyen bir kişiyi çekmek isterse, bu durumun haber değeri olduğu ya da bunun görüntülenmesinde kamu yararı olduğu bu nedenle hukuka uygun olduğunu düşünebilir. Ancak yine de bu tarz durumlarda fotoğraf çekilmesi -örneğin kişinin fotoğrafı çekeceği yer bir olay yeri ise- bizzat polis tarafından olayın araştırılması ve güvenlik nedeniyle çekim yapılmasının uygun bulunmayıp fotoğrafçının fotoğraf çekmemesi istenebilir. Başka bir ihtimal de böyle bir çekim yapmanın ve bunu internette yayınlamanın mağdura veya mağdur yakınlarına manevi zarar verebilmesidir. Çevrimiçi sosyal medya platformları sayesinde özellikle şiddet içeren görüntülerin

⁷³ 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kabul tarihi 18.10.1982, RG.T.09.11.1982, S.17863 Mükerrer.

⁷⁴ **DICKINSON**; Amerika Birleşik Devletleri'nde Barack Obama'nın fotoğrafını fotoğrafçı Mannie Garcia kendine özgü ışıklandırması ve kompozisyonu içinde Associated Press için çekmiştir. Fotoğraf gazetede yayınlanmıştır. Daha sonra fotoğraf grafik tasarımı ile uğraşan Shepard Fairey tarafından Associated Press'ten izin alınmaksızın grafik haline getirilmiş ve posterlere ve tişörtlere basılmak suretiyle ticari amaçla kullanılmıştır. Fotoğrafın eser niteliğinde olduğunu belirten ve telif haklarına sahip olan Associated Press, Fairey'e fotoğrafın izinsiz olarak ticari kullanımı nedeniyle tazminat istemiyle dava açmış ve Fairey savunmasında kullanımının adil kullanım (*fair use*) kapsamında olduğunu beyan etmiştir. Taraflar daha sonra aralarında anlaşmışlardır. **BBC NEWS**, "Copyright Battle Over Obama Image", Güncellenme tarihi 05.02.2009, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/7872253.stm> (Erişim 06.02.2020); **DUNLAP, David W.**, "Obama Image Copyright Case is Settled", Yayınlanma tarihi 12.01.2011, <https://lens.blogs.nytimes.com/2011/01/12/obama-image-copyright-case-is-settled/?mtrref=www.google.com&gwh=CB8286CA2DC506865B82E3675EF42933&gwt=pay&assetType=REGIWALL> (Erişim 06.02.2020).

fotoğraf veya videosunu çekenlerin bunları internet ortamında yayınlamaları, bu görüntülerin hızla yayılması ve izlenmesini kolaylaştırmıştır. Bu durum bir yandan izleyene tasvir edilen şiddetin gerçekliğini göstermektedir, bir yandan da görüntüdeki kişinin mahremiyetinin ihlaline, bu görüntülerin yayılması ile kendisinin ve yakınlarının utanmasına neden olabilmektedir. Bu görüntüler olmasa toplumun olayın gerçekliğini ve önemini anlaması daha zor olacaktır. Dolayısıyla bu görüntülerin çekilmesi ve yayınlanması tartışma konusudur⁷⁵.

Bir başka ihtimal ise bir fotoğrafın çekilmesi hukuka uygun veya ifade özgürlüğü kapsamında olsa da etik tartışmalara neden olabilmesidir. Fotoğrafçı Kevin Carter'a Pulitzer Ödülü'nü kazandıran "Akbaba ve Küçük Kız" isimli fotoğraftan burada bahsetmek gerekir. Açlıktan zayıf düşmüş, yüzü fotoğrafta tam olarak görünmeyen ve yere çömelmiş bir kız çocuğunu yanbaşındaki duran akbaba ile gösteren bu fotoğraf, Sudan'da yaşanan açlığı ve kıtlığı göstermesi bakımından etkileyicidir. Bir Çin atasözü bir resim on bin kelimeye bedeldir der. Nitekim bu fotoğrafın 26 Mart 1993'te New York Times'da yayınlanmasından sonra Sudan'a yapılan yardımlarda artış görülmüş, pek çok kişi fotoğraftaki küçük kızın durumunu merak etmiştir. Ancak gelen bazı tepkiler büyük olmuştur. Böyle bir fotoğrafın insanlık dışı olduğunu, bunu çekmek yerine veya çektikten hemen sonra fotoğrafçının o küçük kız çocuğuna yardım etmesi, en azından akbabayı kovalaması gerektiği tepkilerde belirtilmiştir. Fotoğrafın yayınlanmasından birkaç ay sonra ödül alan Kevin Carter tepkiler ve üzüntüsü nedeniyle Temmuz 1994'te 33 yaşında intihar etmiştir⁷⁶.

⁷⁵ **BRAYNE, Sarah/LEVY, Karen/NEWELL, Bryce Clayton**, "Visual Data and the Law", Law & Social Inquiry, Volume 43, Issue 4, Fall 2018, s.1160, <http://www.karen-levy.net/wp-content/uploads/2018/11/Isi.12373.pdf> (Erişim 06.02.2020).

⁷⁶ **LEAL, Leslie Maryann**, "How Photojournalism Killed Kevin Carter", Yayınlanma tarihi 07.09.2014, Güncellenme tarihi 15.07.2019, <https://allthatsinteresting.com/kevin-carter> (Erişim 04.02.2020); Carter, küçük kıza yardım etmesi gerektiği yönündeki eleştiriler karşısında bulaşıcı hastalıklar nedeniyle kendilerine yerli halkla fiziksel temasta bulunulmaması gerektiğini belirtildiğini söylemiştir. <https://medium.com/@birhikayesivar/afrikal%C4%B1-%C3%A7ocuk-akbaba-pulitzer-%C3%B6d%C3%BCI%C3%BC-ya-sonra-kevin-carter-d1d0b100c619> (Erişim 20.02.2020); Etik tartışmalara konu olmuş bir başka örnek Türkiye'de çekilen bir fotoğrafa ilişkindir. Üç yaşındaki Aylan Kürdi'nin cansız halde sahile vurmuş fotoğrafını çeken muhabir Nilüfer Demir bu fotoğrafla Birleşmiş Milletler Gazeteciler Derneği'nin Altın Ödülünü New York'ta düzenlenen bir törenle almıştır. **CNNTURK**, "O Fotoğrafa Altın Ödül", Yayınlanma tarihi 17.12.2016, Güncellenme tarihi 11.12.2018, <https://www.cnnturk.com/video/turkiye/o-fotografa-altin-odul> (Erişim 20.02.2020). Türkiye'de ve yurt dışında büyük yankı uyandıran bu fotoğrafın yayınlanması fotoğrafın travmatik etkisi nedeniyle beraberinde etik tartışmaları da başlatmıştır. **WALDMAN, Paul**, "Aylan Kurdi, and the Ethics of an Image That Shocked the World", Yayınlanma tarihi 04.09.2015, <https://theweek.com/articles/575415/aylan-kurdi-ethics-image-that-shocked-world> (Erişim 20.02.2020).

Yukarıda sayılanların dışında fotoğrafın çekilme amacı da önemlidir. Bir davranışın hukuka uygun olması her zaman kabul edilebilir olması anlamına da gelmemektedir. Örneğin evsiz bir kişinin sokakta fotoğrafının çekilmesinde kişinin rızası alınmış bile olsa o kişinin onurunun ve haysiyetinin korunması gerekmektedir. Böyle bir fotoğrafın çekilmesinde motivasyonun ne olduğu önemlidir. Bundan başka gelişmiş fotoğraf makineleri ve objektifler sayesinde insanların gizlice çekilmesi (hukuka uygun olmadığı gibi), arka arkaya pozlarının hızlı bir şekilde pek çok defa alınması etik değildir⁷⁷.

Çekilen fotoğrafta kişinin küçük düşürücü bir şekilde gösterilmesi örneğin kötü ışıklandırma kullanılarak çirkin gösterilmesi, aşağılanması kişilik haklarını ihlal edebilir. Hatta çekilen kişinin çekime rıza göstermiş olmasına rağmen onu olumsuz şekilde gösteren fotoğraf çekilmesi kişilik haklarını ihlal edebilir. Örneğin AIDS hastalığı konusunda toplumda farkındalık oluşturmak üzere poster çekimi için bir model ile fotoğrafının çekimi konusunda anlaşma yapılmış olsa da fotoğrafı kötü bir ışık kullanarak yayımlamak o fotoğraftaki modeli sanki AIDS hastasıymış gibi göstermek, modelin rızası olsa da kişiyi küçük düşürücü olarak değerlendirilebilir⁷⁸.

Kamusal alan olan sokakta yapılan bir gösteri yürüyüşünün çekilmesi, örneğin bir siyasi parti mitingi ya da bir protesto yürüyüşünde yer alan kişilerin fotoğrafının çekilmesi bu kişilerin siyasi görüşü, etnik kimliği, cinsel tercihleri gibi özel nitelikli kişisel verilerinin de belirlenmesini sağlayabileceğinden hak ihlalinin olmaması için fotoğrafçıların dikkatli olmaları gereken durumlardır⁷⁹. Ayrıca bir gösteri yürüyüşünde yapılan çekim neticesindeki fotoğrafların sergilenmesi veya paylaşılması fotoğraftaki kişinin işini kaybetmesine veya başka sonuçlara neden olabilir. Dolayısıyla çekim yapılırken bu çekimin amacının ne olduğu ve sonuçlarının ne olabileceğini fotoğrafçının her zaman gözönünde bulundurması gerekir.

Kamusal alan olsa da plaj gibi yerlerde fotoğraf çekilmesi özellikle çocukların plajda çıplak fotoğraflarının çekilmesi hukuki bakımdan sorun doğurabilir. Nitekim Yargıtay'ın plajda şezlongda güneşlenen bir kişinin izinsiz fotoğrafının çekilmesi nedeniyle açılan davaya ilişkin kararı şu şekildedir: *".....katılan mağdurenin plajda şezlonga uzanarak güneşlendiği sırada, rızası olmadan, sanık tarafından fotoğrafının çekilip; imtiyaz sahibi, yayıncısı ve kapak sorumlusunun sanık olduğu isimli derginin ön kapağında,*

⁷⁷ ZAFER.

⁷⁸ OSTERREICHER, Mickey H., "Street Photography & the Law: Not as Simple as It Looks", http://mobileservices.texterity.com/pdnonline/july_2018/MobilePagedArticle.action?articleId=1401937#articleId1401937 (Erişim 06.02.2020).

⁷⁹ DÜLGER, Hukuk, s.303.

bilgisi ve izni olmadan yayınlandığı olayda, özel hayat kavramının; kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı, kapalı kapılar ardında, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret değil, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olayları ve bilgilerin tamamını içermesi karşısında, kamuya açık alanda bulunulduğunda dahi, “kalabalığın içinde dikkat çekmezlik, tanınmazlık, bilinmezlik” prensibinin geçerli olduğu ve kamuya açık alana çıkan her kişinin, bu alandaki her görüntü veya sesinin kaydedilip, sürekli ve izinsiz olarak elde bulundurulmasına rıza gösterdiğinin kabulünün mümkün bulunmadığı nazara alınmadan; plajda mayolu olmakla, bir dergi kapağında mayolu fotoğrafın yayınlanmasının aynı kapsamda değerlendirilemeyeceği ve olayda kamu yararı da bulunmadığı gözetilmeden, “plajın kamuya açık alan olup, gizli alan olmadığı” şeklindeki, özel hayatı salt mekâna indirgeyen ve yasal olmayan gerekçe ile sanıkların beraatlarına karar verilmesi, kanuna aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olup...⁸⁰”

4. Meşru Menfaat Kapsamında Çekilen Fotoğraflar

Yukarıda da belirtildiği üzere ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5.maddesi uyarınca kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez. Ancak maddenin (f) bendi uyarınca ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması durumunda ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür. Benzer bir hüküm Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün 6(1)(f) maddesinde de yer almaktadır.

Bir etkinliği görüntülemek üzere anlaşma yapılan profesyonel bir fotoğrafçının davetlileri çekmesi bakımından meşru menfaatin varlığı düşünülebilir. Elbette burada fotoğraf çekmek için söz konusu meşru menfaat ile fotoğrafın öznesinin (modelin) temel hak ve özgürlüklerinin dengesinin, özellikle ilgili kişinin çocuk olması durumunda kurulması gerekmektedir⁸¹. Örneğin konferans benzeri bir organizasyonda fotoğraf çekilmesi söz konusu ise katılımcıların fotoğrafının çekilmesinde meşru menfaat / kanuna uygunluk (*legitimate interest*) istisnası söz konusu olabilecektir. Bununla birlikte fotoğraf çekilmesindeki meşru menfaat ile ilgili kişinin temel hakları arasında bir denge olması gerekir. Özellikle izleyiciler/katılımcılar arasında bulunan küçük bir çocuğun tek başına yüzü görünür bir şekilde çekilmesinde çocuğun temel hakları ile fotoğraf çekilmesi için var olan meşru menfaat karşı karşıya

⁸⁰ Yargıtay 12. Ceza Dairesi, T.03.04.2012, E.2011/7345, K.2012/8936, <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=64066> (Erişim 05.02.2020).

⁸¹ **INSIDE IMAGING.**

gelecektir⁸². Burada küçüğün temel haklarının üstün olduğu sonucuna varmak daha isabetli olacaktır.

DÜLGER, konferans benzeri kamuya açık etkinliklerde çekilen fotoğrafların açık rıza aranmaksızın işleme gerekçesinin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun sistematığı bakımından 5(2)(d) maddesindeki ilgili kişinin kendisi tarafından kişisel verinin alenileştirilmesi olduğu görüşündedir. Yazar bu tip etkinliklerde çekimlerin aleni olması, görüntü alındığının katılanlar tarafından bilinmesinin sağlanması gerektiğini, belirli bir alanda fotoğraf veya video kaydının alınacağına duyurulması ve o kısımda bulunan kişiler bakımından alenileştirme iradelerinin olduğunun anlaşılacağını belirtmektedir⁸³. Ancak pratikte böyle bir çözümün örneğin düğün, eğlence toplantısı gibi etkinlikler bakımından uygulanması pek mümkün görünmemektedir. Ayrıca davetlilerin özellikle video kameranın açısında durma ya da fotoğraf makinesinin önüne geçme durumlarının dışında sadece davetli olarak masada oturmakla ya da o düğüne gitmekle kişisel verilerini alenileştirme iradeleri bulunduğu söylenemez. Ancak düğün sahiplerinin bir anı olarak davetlilerin video ve fotoğraf kayıtlarının alınmasını fotoğrafçıdan istemeleri neticesinde fotoğrafçı fotoğraf çektiğinden bu durum meşru menfaat kapsamına daha yakın görünmektedir. Yine de elbette çekimin gizli yapılmaması gerekmektedir⁸⁴.

Kamuya açık olmayan ya da az sayıda kişinin katılabildiği veya sadece az sayıda üyenin katıldığı özel bir toplantıda ise katılımcıların açık rızaları olmaksızın fotoğraflarının çekilmesi hukuka aykırı olacaktır⁸⁵.

Konu ile ilgili bir başka örnek vermek gerekirse, Monako Prensesi Caroline von Hannover kendisinin ve çocuklarının fotoğrafının yayından kaldırılması talebini reddeden Alman mahkemesinin kararı üzerine mahremiyet hakkını ve imajı(resmi) üzerindeki hakkını ihlal ettiği gerekçesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Almanya'ya karşı açtığı davayı kazanmıştır. Mahkeme, kamuya mal olmuş bir kişi olduğu halde prensesin özel hayatına ilişkin fotoğraflarının yayınlanmasında meşru menfaat olmadığına hükmetmiştir⁸⁶.

⁸² **INSIDE IMAGING**; Veri sorumlusunun veriyi işlemekle elde edeceği faydanın meşru, ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri ile yarışabilecek düzeyde etkin, belirli ve hâlihazırda mevcut bir menfaatine ilişkin olması gerektiği hakkında bkz. **KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU**, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, Ankara 2018, s.52-53; **HİZARCİ, Emine**, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku İşliğinde Değerlendirilmesi, Yetkin Yayınları, Ankara 2020, s.143.

⁸³ **DÜLGER**, Hukuk, s.302.

⁸⁴ Aynı görüşte **SCHÄFER, Yvonne**, "Germany: Does the GDPR Also Apply to Photographs and Films?", Yayınlanma tarihi 02.07.2018, <http://www.mondaq.com/germany/x/714306/data+protection/Does+The+GDPR+Also+Apply+To+Photographs+And+Films> (Erişim 06.02.2020).

⁸⁵ **DÜLGER**, Hukuk, s.303.

⁸⁶ Case of von Hannover v. Germany, European Court of Human Rights Application No. 59320/00,

5. Ticari Kullanım Amacıyla Çekilen Fotoğraflar

Ticari kullanım, bir malın veya hizmetin tanıtımı için fotoğrafın kullanılması anlamına gelmektedir. Çekilen fotoğraflar ticari amaçla kullanılacaksa, bir başka deyişle bir markanın, bir malın veya hizmetin tanıtılması için kullanılacaksa sanatsal veya bilimsel amaçla kullanım olmayacaksa fotoğraf çekimi için modelden/ilgili kişiden izin alınması gerekecektir⁸⁷.

Ticari kullanım için modelden/ilgili kişiden alınacak izin yazılı olması ispat sorunu yaşanmaması açısından önerilir. Ticari amaçlı bir çekim yapılıyorsa, tek kişinin veya toplu çekim yapılıyorsa fotoğrafı çekilecek tüm kişilerin izin belgesini imzalaması gerekir. Modelden izin belgesi alınması dışında fotoğrafçı lehine bir feragat sözleşmesi de yapılabilir. Fotoğrafçı burada fotoğrafın çekilmesinden önce Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında açık rıza beyanı ile de yetinebilir. Açık rızanın bulunduğuna ilişkin bir form modele imzalatılabilir. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere rızanın geri alınması mümkündür. İlgili kişinin verisinin silinmesini isteme hakkı da bulunmaktadır. Bu itibarla ticari kullanım amacı varsa model izin belgesinin imzalatılması ya da fotoğrafçı lehine modelin feragat sözleşmesini imzalaması daha uygundur⁸⁸.

Burada şu hususu vurgulamak isteriz ki; ilgili kişinin fotoğrafının çekilmesine rıza göstermesi ticari kullanıma izin verdiği anlamına gelmez. Ticari kullanım söz konusu olacaksa bunun da rıza alınırken belirtilmesi gerekir. Ticari kullanım durumu sonradan ortaya çıkmışsa ticari kullanım için ayrıca izin alınması gerekir. Nitekim Fransız hukukunda *droit a l'image* olarak ifade edilen imaj hakkı uyarınca her bir bireyin imajı/görüntüsü üzerinde ve bu imajı kimin kullanacağı konusunda münhasır bir hakkı vardır⁸⁹.

Profesyonel fotoğrafçıların örneğin düğün fotoğrafçıların, model ile çalışan fotoğrafçıların çekilen fotoğrafların nasıl ve ne için kullanılacağını model ile yapacakları sözleşmede belirtmeleri gerekir⁹⁰.

Judgment Date 24.06.2004, <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-1036787-1072690> (Erişim 20.02.2020).

⁸⁷ **DUNMUR, Nick**, "Law and Ethics in Street Photography", Youtube kanalının ait olduğu kişi TUCKER, Sean, Yayınlanma tarihi 13.10.2019, <https://www.youtube.com/watch?v=V1vCIZUHKVc> (Erişim 11.12.2019).

⁸⁸ **DUNMUR**; Rızanın verildikten sonra geçerliliğinin sona ermesine ilişkin bir süre Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde bulunmamaktadır. Ancak ilgili kişi rızasını her zaman geri alabilir. Rızayı alan kişinin de veriyi topladıktan sonra kullanma amacı değişirse tekrar ilgili kişiden rıza alması gerekir. Ayrıca veri sorumlusunun rızayı kimden, ne zaman nasıl aldığına ilişkin delilleri saklaması gerekir. **TRUSSELL, Rebecca**, "Copyright and GDPR for Photographers", Yayınlanma tarihi 11.06.2019, <https://ipo.blog.gov.uk/2019/06/11/copyright-and-gdpr-for-photographers/> (Erişim 18.12.2019).

⁸⁹ Fransa'da 12-14 yaş arasındaki kişilerin fotoğraflarının çekilmesine ve nasıl kullanılacağına izin verebileceği hakkında bkz. **DICKINSON**; Amerikan hukukunda kişinin imajı üzerindeki hak sahipliği, umuma sunma hakkı olarak tercüme edilebilecek *the right of publicity* şeklinde ifade edilmektedir. **HEISE**, s.354.

⁹⁰ **GDPR INFORMER**.

Yargıtay kararına konu olmuş bir olayda davacılar kendilerine ait fotoğrafın davalıya ait Tempo Dergisi'ne ait reklamlarda izinsiz ve ticari amaçla kullanıldığını ileri sürerek 1.000.000 lira manevi tazminat talep etmiştir. İlk derece mahkemesi, “resmin çekilmesindeki amacın Anıtkabir’in görüntüsünü tespit olduğu ve davacıların resimde ikinci planda kaldıkları” gerekçesiyle eylemin hukuka aykırı olmadığını kabul ederek isteğin reddine karar vermiştir. Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Yargıtay’ın kararının özeti şu şekildedir: “Borçlar Kanununun 49. maddesine dayanan isteklerde, kişilik hakkına “hukuka aykırı bir saldırı” olması ve bu saldırı ile kusurun da ağır bulunması (olay tarihindeki yürürlükteki şekliyle) gerekir. FSEK.nun 86. maddesi; “eser niteliğinde olmasalar bile kişinin resmini kişisel değer” olarak kabul etmiştir. Kişinin resminin her ne şekilde olursa olsun izinsiz olarak yayınlanması, hukuka uygunluk sebepleri bulunmadıkça hukuka aykırıdır. Davacılar ait resmin, önüne gelen her türlü iletişim araçlarıyla ve ticari amaçla kullanılması ağır saldırı (zarar) niteliğindedir.”⁹¹

B. Çekildiği Yere Göre Fotoğrafların Durumu

1. Kamusal Alanda Sokak Fotoğrafçılığı

Sokak fotoğrafçılığında fotoğrafın çekildiği alan önem taşımaktadır. Kamuya açık ve kamusal bir alanda fotoğraf çekilmesi mümkündür. Bir alan kamuya açık olsa da kamusal alan değil özel alan olabilir⁹². Kamusal bir alanda binaların, insanların fotoğrafları çekilebilir. Örneğin mimari bir eserin fotoğrafı çekilirken tesadüfen oradan geçen ancak fotoğrafın esaslı unsuru olmayan insanların da fotoğrafta yer alması söz konusu olabilir. Ticari amaçlı olmayan bu fotoğraflarda arka planda görünen kişiler bakımından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 28(1)(c) maddesindeki istisna kapsamından yararlanılabılır⁹³. Yine de her somut olayın özelliğine göre durumu değerlendirmek gerekir. Elbette kamusal alanda fotoğraf çekiminde rahatsız etme, kişilerin sürekli olarak izlendiği hissini uyandırılması hukuka uygun

⁹¹ Y.HGK E.1990/4-275, K.1990/459, T.03.10.1990, <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=15335> (Erişim 14.12.2019).

⁹² Özel alan, kamusal alandan ayrı kişinin kendisine ayırdığı, bireysel özgürlüğe sahip olduğu ve kimseyle paylaşmak zorunda olmadığı alandır. **UNUTMAZ, Ergun**, “Fotoğraf Çekiminde Hukuki Boyut”, s.6, <http://www.ergunutmaz.com/wp-content/uploads/2014/01/Foto%C4%9Fraf%C3%A7%C4%B1%C4%B1k-ve-Hukuk.pdf> (Erişim 06.02.2020); Özel alanın kişinin evinin kapısından çıkmasıyla sona erdiği görüşü artık değişmektedir. Kişi dışarıda bulursa dahi yalnız kalma isteği açıkça anlaşılıyorsa ve somut olayda bir topluluk içinde yapmayacağı şekilde davrandığı görülebiliyorsa bu durumda da kişinin özel yaşam alanında olduğu ifade edilmiştir. Bkz. **BÖRÜ**, s.412 ve dn.647 ve 649’da anılan yazarlar.

⁹³ **DÜLGER**, farklı bir görüştedir. Yazara göre heykel veya bina fotoğraflarında arka planda yer alan kişilerin sergi veya yayın aşamasında teknik yöntemlerle silinmesi gerekmektedir. **DÜLGER**, Hukuk, s.303.

değildir⁹⁴. Yargıtay'ın yukarıda bahsedilen kararında geçen başka bir kısmında şu ifade yer almaktadır: *“Bir kişinin bir rastlantı sonucu, ayrıntı olarak içinde bulunduğu bir fotoğrafın bir sergide veya sanatla ilgili yayınlarda umuma arz edilmesi halinde izin alınmadığının öne sürülmesi “hakkın kötüye kullanılması” olarak nitelendirilebilir (M.K. m.2/2). Ancak, kişinin dış görünüşünün ayrıntı olarak da olsa içinde bulunduğu fotoğrafın “ticari amaçlarla, reklam yoluyla kamuya sunulmasında izin alınmaması hukuka aykırılığı oluşturmamalıdır; iznin alınmadığını ileri sürme hakkın kötüye kullanılması olarak nitelendirilemez. Çünkü bu nitelikteki bir olayda “kişinin korunmaya değer bir çıkarı olmadığını” söylemek olanağı yoktur⁹⁵.”*

Burada bir not olarak belirtmek gerekir ki binaların fotoğrafının çekilmesinde de bazı kurallar olabilir. Örneğin Eiffel Kulesi'nin gündüz çekilmesi ve sosyal medya hesaplarında paylaşılması mümkündür. Ancak gece özel bir ışıklandırma yapıldığından ve bu sanatsal bir çalışma teşkil ettiğinden, telif haklarıyla korunmaktadır ve Eiffel Kulesi'nin gece çekilmiş fotoğraflarının ticari olarak kullanılmak suretiyle yayınlanması izne tabidir. Fransa'da 2016 yılında Fikri Mülkiyet Kanunu'nda yapılan değişiklikle *“la libert  de panorama”* olarak ifade edilen panorama özgürlüğü düzenlenmiştir. Buna göre kamusal alanlardaki binaların ve heykellerin fotoğrafları ticari olmayan amaçlarla izne gerek olmaksızın çekilebilir ve yayınlanabilir⁹⁶. Bir fotoğrafın içinde insan olmasa sadece bina, ev, araç gibi özel bir mülk olsa dahi fotoğrafının ticari amaçla yayınlanmasında izin alınması gerekebilir⁹⁷.

Kamusal alan teşkil etmeyen, kamuya açık ve özel mülk olan alanlarda durum farklıdır. Örneğin bir alışveriş merkezi kamuya açıktır ancak kamusal alan değildir. Özel bir mülk olduğundan her ne kadar kamunun girişine açık olsa da özel güvenlik ekibi tarafından çekim yapılmasına izin verilmeyebilir⁹⁸. Yine özel bir tiyatro binası kamuya açıktır ancak kamusal alan değildir. Özel bir

⁹⁴ **UNUTMAZ**, s.11.

⁹⁵ Yukarıda dipnot 85'te belirtilen karardan alınmıştır. Y.HGK E.1990/4-275, K.1990/459, T.03.10.1990.

⁹⁶ **BOLOGNA, Caroline**, “Why Your Eiffel Tower Photos May Be Illegal?”, Yayınlanma tarihi 02.01.2019, Güncellenme tarihi 24.04.2019, https://www.huffpost.com/entry/illegal-photos-eiffel-tower-night_l_5c38bf78e4b0c469d76d9eb1 (Erişim 03.02.2020); **ROGGERO, Claudia**, “FOP (“Freedom of Panorama”) in Belgium and France: Updates”, Yayınlanma tarihi 12.12.2017, <https://www.dandi.media/en/2017/09/freedom-of-panorama/> (Erişim 03.02.2020).

⁹⁷ **OSTERREICHER**.

⁹⁸ Özel mülk sahiplerinin veya onun çalışanlarının ya da özel güvenlik ekibinin fotoğrafının makinesini elinden almak, makineyi kırmak, zorla içindekileri incelemeye çalışmak, fotoğrafının çektiklerini zorla sildirmeye çalışmak gibi hakları bulunmamaktadır. **BRITISH LIFE PHOTOGRAPHY AWARDS**, “Photographer’s Rights”, <https://www.blpawards.org/competition/photo-rights> (Erişim 10.12.2019).

gösteri merkezi de kamuya açık ancak kamusal alan değildir. Bu tip yerlerin sahipleri veya onların yetkilendirdiği güvenlik görevlisi, çalışan gibi kişiler fotoğraf çekilmemesi konusunda fotoğrafçıları uyarabilir. Yine bir özel hastane kamuya açık ancak kamusal olmayan bir alandır. Yapılacak çekimler için hastane yönetiminden veya güvenliğinden izin alınması gerekir. Bu yerlerdeki fotoğraf çekimi için izin aldıktan sonra yapılacak çekimlerde bir gerçek kişinin yüzü görünürse onun da ayrıca rızası alınmalıdır. Bunun dışında havaalanları, askeri alanlar, devlet binaları, elçilikler, müzeler, adliyeler, devlet hastaneleri, istasyonlar, suç mahalli kamuya açık hatta kamusal alan olabilir. Ancak güvenlik, mahremiyetin korunması veya lojistik sebeplerle fotoğraf çekiminin uygun olmayabileceği yerlerdir⁹⁹.

Alanın kamusal olması insanların ön planda olduğu, yüzlerinin görüldüğü fotoğrafların onlardan izinsiz çekilebileceği anlamına gelmemektedir, kamusal alanda da kişilik hakları devam etmektedir. Nitekim Yargıtay'ın sokakta yürüyen kişilerin yirmi beş metre mesafeden izinsiz fotoğraflarını çekmenin özel hayatın gizliliğini ihlal ettiğine ilişkin kararında geçen ifade şu şekildedir: *“Özel hayat kavramının; kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı, kapalı kapılar ardında, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret değil, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olayları ve bilgilerin tamamını içermesi karşısında, kamuya açık alanda bulunduğu dahi, “kalabalığın içinde dikkat çekmezlik, tanınmazlık, bilinmezlik” prensibinin geçerli olduğu ve kamuya açık alana çıkan her kişinin, bu alandaki her görüntü veya sesinin kaydedilip, sürekli ve izinsiz olarak elde bulundurulmasına rıza gösterdiğinin kabulünün mümkün bulunmadığı nazara alınarak, sanığın sübut bulan zincirleme şekilde özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan dolayı TCK'nun 134/1 ve 43/2. madde ve fıkrası atfıyla aynı Kanun'un 43/1. madde ve fıkraları gereğince mahkûmiyetine karar verilmesi gerekirken, mağdurların kamusal alanda olmaları nedeniyle sanığa yüklenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluşmadığına dair özel hayatı salt mekâna indirgeyen ve yasal olmayan gerekçe ile sanığın beraatına karar verilmesi,.....kanuna aykırı olup....”¹⁰⁰*

Sokaktan geçerken görülen bir evin akşam saatlerinde içinde ışıkları ve perdeleri açık olsa da içerisinin çekilmesi, özel hayatın gizliliğinin ihlali teşkil eder. Otomobillerin içi kamusal alanda park edilmişse farklı, özel mülkte park edilmişse farklı değerlendirilir. Otomobilin içi camlarından görünse de özel bir

⁹⁹ WILKERSON, Sarah, “Street Photography and the Law: 7 Things You Need to Know”, <https://www.clickinmoms.com/blog/street-photography-and-the-law-7-things-you-need-to-know/> (Erişim 05.02.2020).

¹⁰⁰ Yargıtay 12.Ceza Dairesi, T. 21.06.2017, E.2016/2244, K.2017/54536, <https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=534429> (Erişim 05.02.2020).

evin bahçesinde, garajında duran otomobilin içindeki insanların fotoğrafının çekilmesi için izin alınması gerekir¹⁰¹. Kamuya açık yolda, kaldırımda duran otomobiller kamusal alanda olduklarından genel bir çekim yapmakta kişisel verilerin korunması mevzuatı bakımından sorun oluşmayacaktır. Ancak yine de bir kişiye odaklanılmış fotoğraflarda ya da kişilerinin yüzlerinin ayırt edilebilir şekilde aracın içinde görüldüğü fotoğraflarda rıza almak gerekecektir¹⁰².

Avrupa'da kişisel verilerin korunması bir temel hak olarak değerlendirilmekteyken Amerikan hukukunda kişisel verilerin korunması müzakere edilebilir bir çıkar olarak görülmektedir¹⁰³. Bir kişinin kamusal bir alanda yüzünün görüldüğü ve ticari kullanım amacı olmayan bir fotoğraf çekilecekse Amerikan hukuku bakımından rızaya gerek olmayacaktır¹⁰⁴. Bununla birlikte Amerikan hukukunda bir kişinin makul bir mahremiyet beklentisinin olduğu durumlarda fotoğraf çekilmesi uygun olmayacaktır. Nitekim Texas Ceza Kanunu'nun 21.15 numaralı bölümünde uygunsuz fotoğraf ve görsel kayıtlara ilişkin düzenleme bulunmaktadır (*Texas Penal Code, Sec.21.15, Improper*

¹⁰¹ **BRITISH LIFE PHOTOGRAPHY AWARDS.**

¹⁰² Benzer bir durum kişinin kamusal alanda ses kaydının ve video görüntülerinin alınmasında da söz konusudur. Bunlar bakımından da tartışmalar vardır. Kamusal alanda kişilerin sokak kameraları, güvenlik kameralarında izlenmesi hakkında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi özel yaşama müdahale olmayacağını belirtmiştir. Ancak bu video görüntülerinin kayıt edilmesi ve bu kaydın sistemli yapılması ya da kalıcı yapılmasının durumu değiştireceği ifade edilmektedir. Meşru amaç için video kaydı gerekmiyorsa bu yola başvurulmaması gerekir. Yine güvenlik nedeniyle kamusal alanların MOBESE (Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu) kameralarıyla izlenmesinde temel hak ve özgürlüklere müdahale olduğundan, bu müdahalenin meşru olabilmesi için yasa ile sınırlarının belirlenmesinin gerektiği, ölçülü ve Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olması gerektiği belirtilmektedir. Meşru bir sebebe dayanarak yapılan müdahalede dahi amaca bağlılık ilkesinin göz ardı edilmemesi gerekir. Kamera sistemleri ile gözetimde kişinin kimliği ile ilişkilendirme gerekli değilse kayıtların anonim olarak tutulması gerektiğine de işaret edilmektedir. Yüz tanıma yazılımlarının yaygınlaşması konuyu daha da önemli hale getirmektedir. Bu yazılımların yaygın kullanımı kişilerin kendileri hakkındaki bilgilerin kimler tarafından hangi amaçla tutulduğunu bilme gerekliliğini daha da ön plana çıkarmaktadır. Geniş bilgi ve açıklama için bkz. **KÜZECİ**, Koruma, s.70 ve 428 vd.; **ÖZDEMİR**, s.173 vd.

¹⁰³ **KÜZECİ**, Koruma, s.241; Kişisel verilerin korunması konusunda Avrupa ve ABD'deki yaklaşımların farklılığı konusunda, **WHITMAN**, Avrupa'nın önceliği olan insan haysiyetinin kitle iletişim araçları/medya tarafından tehdit edilirken, Amerika Birleşik Devletleri'nin önceliği olan özgürlüğün devlet tarafından tehdit edildiğini ifade etmektedir. **WHITMAN, James Q.**, "The Two Western Cultures of Privacy: Dignity Versus Liberty", Yale Law Journal, 2003-2004, s.1219, https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1647&context=fss_papers (Erişim 06.02.2020); Amerika Birleşik Devletleri'nde kişisel verilerin mülkiyet hakkı veya fikri mülkiyet hakkı teşkil ettiği ile ilgili görüşler hakkında açıklamalar için bkz. **DÜLGER, Murat Volkan**, "İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5(1), Bahar 2018, s.76-77.

¹⁰⁴ **DUNMUR.**

Photography or Visual Recording). Bu bölümde bir kişinin rızası alınmaksızın onu cinsel olarak ön planda tutan şekilde gösteren fotoğraf çekmek bir suç olarak düzenlenmiştir¹⁰⁵. Örneğin soyunma kabinlerinde üstünü değiştiren kişilerin fotoğraflarının çekilmesi, yüzme havuzuna giren çocukların kalçalarına odaklanmış fotoğraflarının çekilmesi bu maddenin kapsamına girmektedir¹⁰⁶.

2. Kamusal Alanda Sokak Stili Fotoğrafçılığı

Kamusal alanda örneğin sokakta sırf giyim stili beğenildiği için fotoğrafları çekilen kişiler bulunmaktadır. 1990'lı yıllarla birlikte sokak stili fotoğrafçılığı daha popüler hale gelmiştir. Jay Giampietro sokakta dolaşırken mobil telefonu ile konuşuyormuş gibi yaparak kıyafetini beğendiği kişileri gizlice çekmiştir. İnternet çağında artık fotoğraflar hızlı bir şekilde internette çeşitli sitelerde platformlarda kolaylıkla ve hızla yayınlanmaktadır. Hatta bazı sokak stili fotoğrafçıları çektikleri fotoğrafları özellikle bir sosyal medya platformu olan Instagram'da yayınlamaktadırlar. Bu paylaşımlar fotoğrafının çekildiğinin dahi farkında olmayan kişilerin internet üzerinden kıyafetlerine, görünüşlerine yönelik olarak dünyanın her yerinde bulunan internet kullanıcıları tarafından

¹⁰⁵ Kanun'un ilgili kısmı şu şekildedir: "Penal Code 21.15 on 5/31/2015 Text of section effective until June 18, 2015 Sec. 21.15. IMPROPER PHOTOGRAPHY OR VISUAL RECORDING. (a) In this section, "promote" has the meaning assigned by Section 43.21. (b) A person commits an offense if the person: (1) photographs or by videotape or other electronic means records, broadcasts, or transmits a visual image of another at a location that is not a bathroom or private dressing room: (A) without the other person's consent; and (B) with intent to arouse or gratify the sexual desire of any person; (2) photographs or by videotape or other electronic means records, broadcasts, or transmits a visual image of another at a location that is a bathroom or private dressing room: (A) without the other person's consent; and (B) with intent to: (i) invade the privacy of the other person; or (ii) arouse or gratify the sexual desire of any person; or (3) knowing the character and content of the photograph, recording, broadcast, or transmission, promotes a photograph, recording, broadcast, or transmission described by Subdivision (1) or (2). (c) An offense under this section is a state jail felony. (d) If conduct that constitutes an offense under this section also constitutes an offense under any other law, the actor may be prosecuted under this section or the other law. (e) For purposes of Subsection (b)(2), a sign or signs posted indicating that the person is being photographed or that a visual image of the person is being recorded, broadcast, or transmitted is not sufficient to establish the person's consent under that subdivision. Added by Acts 2001, 77th Leg., ch. 458, Sec. 1, eff. Sept. 1, 2001. Amended by Acts 2003, 78th Leg., ch. 500, Sec. 1, eff. Sept. 1, 2003. Amended by: Acts 2007, 80th Leg., R.S., Ch. 306 (H.B. 1804), Sec. 1, eff. September 1, 2007." <https://statutes.capitol.texas.gov/StatutesByDate.aspx?code=PE&level=SE&value=21.15&date=5/31/2015> (Erişim 05.02.2020).

¹⁰⁶ **LOWE, Michael**, "Invasive Visual Recording: Texas Felony Arrest", Yayınlanma tarihi 14.09.2018, <https://www.dallasjustice.com/invasive-visual-recording-texas-felony-arrest/> (Erişim 05.02.2020); **GROSSMAN, Joanna/FRIEDMAN, Lawrence M.**, "Click Away: A Texas Law on "Improper Photography" Bites the Dust", Yayınlanma tarihi 30.09.2014, <https://verdict.justia.com/2014/09/30/click-away-texas-law-improper-photography-bites-dust> (Erişim 05.02.2020).

çeşitli eleştirilerin konusu olmasına imkân sağlamaktadır. Bu durum Amerika Birleşik Devletleri'nde dahi etik olarak eleştirilmektedir¹⁰⁷.

Amerikan Medya Fotoğrafçıları Topluluğu'nun üyeleri için etik kurallarında (*The Member Code of Ethics for the American Society of Media Photographers*) fotoğrafçının fotoğrafın öznesi olan kişilerin mahremiyet haklarına saygılı olması gerektiği belirtilmektedir¹⁰⁸. Milli Basın Fotoğrafçıları Kurumu (*National Press Photographer's Association*) ise etik kurallarında fotoğraf çekimi için izin/rıza alınmasından bahsetmektedir. Ancak özellikle insanların çok üzgün olduğu durumlarda kamunun bu durumu görmesinde yarar varsa fotoğraf çekilmesi aksi halde insanların rahatsız edilmemesi gerektiği belirtilmektedir¹⁰⁹. The Guardian Gazetesinin fotoğraf bölümü şefi Roger Tooth bir fotoğrafçının insanların fotoğraflarının yayınlanmasına gösterecekleri reaksiyon konusunda fotoğrafçının hassas olması gerektiğini belirtmektedir¹¹⁰.

Sokak stili fotoğrafçıları fotoğrafın öznesinin fotoğraflarının yayınlanmasına rızasının olması gerekmekte midir sorusu konusunda Amerika Birleşik Devletleri'nde ikiye ayrılmaktadır. Bir grup izin alınmasının fotoğraf çekiminin doğallığını bozacağından ve fotoğrafların çok hızlı ve kalabalık caddelerde çekilmesi nedeniyle pratikte zor olduğundan bahisle gerekmediği görüşündedir. Bir diğer grup ise internete yüklenen fotoğrafların hiçbir zaman kaybolmayacağı, izin alınmasının gerekli olduğu görüşündedir. Ayrıca sokak stili fotoğrafçıları çektikleri fotoğraflar sayesinde ün kazanmakta, çektikleri fotoğrafın içeriğine veya fotoğrafta gözüken marka işaretine bağlı olarak bu fotoğraflar sayesinde iş teklifleri alabilmektedir. Ancak onların çektikleri fotoğraflardan dolayı bir şekilde elde ettikleri ekonomik getiriden fotoğrafı çekilen kişiler herhangi bir gelir elde edememektedir¹¹¹.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu açısından bakıldığında ise her ne kadar sadece giyim stili beğenildiği için fotoğraf çekimi yapılacak ve amaç modayı göstermek olsa da modelin yüzünün görüldüğü, modelin ön planda olduğu fotoğraflarda rıza alınmalıdır. Amaç ticari kullanım ise her hâlükârda modelden rıza alınması veya izin belgesi imzalatılması gerekmektedir. Ayrıca bu kişilerin gizlice, belli etmeden çekilmesi de hukuka aykırıdır.

¹⁰⁷ HEISE, s.355 vd.

¹⁰⁸ <https://www.asmp.org/resources/member-code-of-conduct/> (Erişim 14.02.2020).

¹⁰⁹ Atina'da bulunan Milli Basın Fotoğrafçıları Birliği'nin (*National Press Photographers Association*) etik davranış kuralları için bkz. <https://nppa.org/nppa-code-ethics> (Erişim 06.02.2020).

¹¹⁰ Roger Tooth'un ve diğer fotoğrafçıların görüşlerini içeren yazı için bkz. **FERRIER, Morwenna**, "Street-style etiquette: what are the rules?", Yayınlanma tarihi Fri 31 Jul 2015 16.01 BST, <https://www.theguardian.com/fashion/2015/jul/31/street-style-etiquette-what-are-the-rules> (Erişim 14.02.2020).

¹¹¹ HEISE, s.357 vd.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzde fotoğraf makinesi ve mobil telefon teknolojisindeki gelişmeler sokak fotoğrafçılığının hem amatör hem de profesyonel olarak yapılmasını kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte internet ve yüz tanıma teknolojilerinin geldiği nokta ve güncel mevzuat karşısında sokak fotoğrafçıların kişisel verilerin korunması ile ilgili mevzuata uygun hareket etmesi gerekmektedir. Sokak fotoğrafçılığının modern bir görsel sanat alanı olarak gelişmesi elbette arzu edilmektedir. Ancak bu sırada kişisel verilerin ve diğer kişilik haklarının korunması da gerekmektedir.

Fotoğrafın bir kişisel veri teşkil etmesi nedeniyle sokak fotoğrafçılığında insanların yüzleri görünür şekilde ve ön planda oldukları fotoğraflarının çekilmesinde rızalarının alınması gerekir. Rızanın şüpheye yer vermeyecek şekilde açık olması gerekir. Sokak fotoğrafçılığında fotoğrafçılar en çok bir anlık görüntüyü yakalamaya çalışırken rıza almaya çalışmanın istedikleri karenin kaybolmasına neden olacağı itirazını dile getirirse de hukuka uygun olan rızanın önceden alınmasıdır. Eğer fotoğrafçı yakaladığı karenin kaybolacağı telaşıyla ilgili kişinin rızasını almadan fotoğrafını çektiyse hemen o kişiye kendisini neden çektiğini açıklamalı, rızasını almalıdır. Eğer kişi fotoğrafının silinmesini isterse de silmelidir. Tekrar ifade etmek gerekir ki olması gereken öncesinde fotoğrafı çekilecek kişinin açık rızasının alınmasıdır. Elbette fotoğrafta kişinin yüzü görünmeyecek, kim olduğu anlaşılmayacaksa, sadece silüet halinde görülecek kişiler söz konusu ise (somut olayın özelliğine yine de kimliği belirlenebilir değilse), fotoğrafta kimseye odaklanmadan genel bir sokak/meydan/cadde görüntüsü çekilecekse rıza alınmasına gerek olmayacaktır. Fotoğrafın yüz tanıma yazılımları kullanılarak işlenmesi fotoğrafı özel nitelikli kişisel veri haline getirecektir. Bu nedenle de çekilen fotoğrafların işlenme amacı önem taşımaktadır.

Sokak fotoğrafçılığında sadece kanunlara uygun hareket etmek yeterli değildir. Bir fotoğrafın çekilme amacı da önemlidir. Bu itibarla hukuki düzenlemelerin dışında etik standartların¹¹² da olması gerekmektedir. Sokak fotoğrafçılığında kompozisyon, ışık, teknikten önce fotoğrafın çekilme amacı ve etik kurallara dikkat etmek gerekir. Fotoğrafın üzerindeki hakkın bir kişilik hakkı olması nedeniyle, buna yönelik saldırı niteliğindeki davranışlardan fotoğrafçının kaçınması gerekir. Bu tutum sadece hukuk kurallarının gereği

¹¹² Etik meslek standardı olarak ifade edildiğinde, bu standartlara aykırılığın tespiti, aykırılığın giderilmesi ya da önlenmesi etik alanından çıkıp hukuk alanına girmektedir. **KARAKOÇ, Yusuf**, “Hukuk – Etik ilişkisi”, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi, S.24, s.94; Hukuk ve ahlak ilişkisi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÇETİNER, Selma, Yargı Etiği, 2.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016, s.51 vd.

değil aynı zamanda fotoğraf etiğinin de bir gereğidir¹¹³. Bunun için fotoğrafçılık alanındaki derneklerinin, fotoğrafçılık kurslarının fotoğrafçılık konusunda dikkat edilmesi gereken hukuki kuralların hatırlatılmasında ve etik kuralların oluşturulmasında aktif rol almaları gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- **AHANG, Michael**, “Woman Stabbed to Death in Los Angeles After Photographing Panhandlers”, Yayınlanma tarihi 19.06.2013, <https://petapixel.com/2013/06/19/woman-stabbed-to-death-in-los-angeles-after-photographing-panhandlers/> (Erişim 31.01.2020).
- **AKARI, Ufuk**, “Sokak Fotoğrafi Üzerine”, Yayınlanma tarihi 15.06.2019, <http://www.ifsakblog.org/sokak-fotografi-uzerine/> (Erişim 08.02.2020).
- **AKGÜL, Aydın**, Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yayınevi, İstanbul 2014.
- **ATALAY, Esra**, “Sanat Özgürlüğü Temel Hakkının Kapsamı ve Diğer Temel Hak ve Özgürlüklerle İlişkisi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.6, S.2, 2004, s.1-28.
- **BAŞALP, Nilgün**, “Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu’nun Temel Yenilikleri”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.21, S.1, İstanbul 2015, s.77-105.
- **BBC Earth Lab**, “How Does Facial Recognition Work?-Brit Lab,”, Yayınlanma tarihi 26.11.2015, <https://www.youtube.com/watch?v=1aHub80AHFk> (Erişim 11.01.2020).
- **BBC NEWS**, “Copyright Battle Over Obama Image”, Güncellenme tarihi 05.02.2009, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/7872253.stm> (Erişim 06.02.2020).
- **BOLOGNA, Caroline**, “Why Your Eiffel Tower Photos May Be Illegal?”, Yayınlanma tarihi 02.01.2019, Güncellenme tarihi 24.04.2019, https://www.huffpost.com/entry/illegal-photos-eiffel-tower-night_l_5c38bf78e4b0c469d76d9eb1 (Erişim 03.02.2020).
- **BOZKURT-YÜKSEL, Armağan Ebru**, “İnternet ve Unutulma Hakkı”, 4.Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı, Bildiriler Kitabı, İzmir 2016, s.23-43, https://www.academia.edu/36039478/%C4%B0nternet_ve_Unutulma_Hakk%C4%B1.pdf (Erişim 31.01.2020).

¹¹³ ÇINKO, M.Siddık, 101 Soruda Fotoğrafçının ve Fotoğraflanan Kişinin Hakları, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.118 vd.; ÇINKO, genel yaşam alanında örneğin çarşıda, pazarda izin alınmaksızın kişinin fotoğrafının çekilebileceğini belirtmiştir. Ancak yukarıda detaylı açıkladığımız üzere böyle bir görüşe hâlihazırdaki kişisel verilerin korunması hakkında mevzuat ve teknolojinin geldiği seviye dikkate alındığında katılmak mümkün değildir.

- **BOZKURT-YÜKSEL, Armağan Ebru**, Bulut Bilişimde Kişisel Verilerin Korunması, Yetkin Yayınları, Ankara 2016 (Bulut Bilişim).
- **BRAYNE, Sarah/LEVY, Karen/NEWELL, Bryce Clayton**, “Visual Data and the Law”, Law & Social Inquiry, Volume 43, Issue 4, Fall 2018, s.1149-1163, <http://www.karen-levy.net/wp-content/uploads/2018/11/lsi.12373.pdf> (Erişim 06.02.2020).
- **BRITISH LIFE PHOTOGRAPHY AWARDS**, “Photographer’s Rights”, <https://www.blpawards.org/competition/photo-rights> (Erişim 10.12.2019).
- **CNNTURK**, “O Fotoğrafa Altın Ödül”, Yayınlanma tarihi 17.12.2016, Güncellenme tarihi 11.12.2018, <https://www.cnnturk.com/video/turkiye/o-fotografa-altin-odul> (Erişim 20.02.2020).
- **CUADOR, Claudia**, “From Street Photography to Face Recognition: Distinguishing Between the Right to be Seen and The Right to be Recognized”, Nova Law Review, Vol.41, 2017, s.237-264, <https://nsuworks.nova.edu/nlr/vol41/iss2/3/> (Erişim 13.02.2020).
- **ÇETİNER BAKTİR, Selma**, Velayet Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2000.
- **ÇETİNER, Selma**, Yargı Etiği, 2.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016.
- **ÇİNKO, M.Sıddık**, 101 Soruda Fotoğrafçının ve Fotoğraflanan Kişinin Hakları, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018.
- **DICKINSON, Nigel**, “The French Privacy Law,” Yayınlanma tarihi 15.02.2012, <https://photothisandthat.co.uk/2012/02/15/the-french-privacy-law/> (Erişim 03.02.2020).
- **DO PRADO, Kelvin Salton**, “Face Recognition: Understanding LBPH Algorithm”, Yayınlanma tarihi 11.11.2017, <https://towardsdatascience.com/face-recognition-how-lbph-works-90ec258c3d6b> (Erişim 11.01.2020).
- **D’ORAZIO, Dante**, “The Associated Press Style Guide Will No Longer Capitalize Internet”, Yayınlanma tarihi 02.04.2016, 2:00pm EDT, <https://www.theverge.com/2016/4/2/11352744/ap-style-guide-will-no-longer-capitalize-internet> (Erişim 13.02.2020).
- **DUNLAP, David W.**, “Obama Image Copyright Case is Settled”, Yayınlanma tarihi 12.01.2011, <https://lens.blogs.nytimes.com/2011/01/12/obama-image-copyright-case-is-settled/?mtrref=www.google.com&gwh=C-B8286CA2DC506865B82E3675EF42933&gwt=pay&assetType=REGIWALL> (Erişim 06.02.2020).
- **DUNMUR, Nick**, “Law and Ethics in Street Photography”, Youtube kanalının ait olduğu kişi Sean Tucker, Yayınlanma tarihi 13.10.2019, <https://www.youtube.com/watch?v=V1vCiZUHKVc> (Erişim 11.12.2019).

- **DUYGULU, Serap**, “Sosyal Medyada Çocuk Fotoğrafı Paylaşımlarının Mahremiyet İhlali veya Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi”, TRT Akademi, Cilt 4, Sayı 8, Temmuz 2019, s.429-487.
- **DÜLGER, M.Volkan**, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, 2.Baskı, İstanbul 2019 (Hukuk).
- **DÜLGER, Murat Volkan**, “İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması”, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5(1), Bahar 2018, s.71-143.
- **DWIVEDI, Divyansh**, “Face Recognition for Beginners”, Yayınlanma tarihi 28.04.2018, <https://towardsdatascience.com/face-recognition-for-beginners-a7a9bd5eb5c2> (Erişim 11.01.2020).
- **ELECTRONIC PRIVACY INFORMATION CENTER**, “Patel v. Facebook”, <https://epic.org/amicus/bipa/patel-v-facebook/> (Erişim 29.01.2020).
- **FERRIER, Morwenna**, “Street-style etiquette: what are the rules?”, Yayınlanma tarihi Fri 31 Jul 2015 16.01 BST, <https://www.theguardian.com/fashion/2015/jul/31/street-style-etiquette-what-are-the-rules> (Erişim 14.02.2020).
- **GDPR INFORMER**, “The Post-GDPR Q&A Session”, Yayınlanma tarihi 01.08.2018, <https://gdprinformers.com/gdpr-articles/post-gdpr-qa-session> (Erişim 11.12.2019).
- **GROSSMAN, Joanna/FRIEDMAN, Lawrence M.**, “Click Away: A Texas Law on “Improper Photography” Bites the Dust”, Yayınlanma tarihi 30.09.2014, <https://verdict.justia.com/2014/09/30/click-away-texas-law-improper-photography-bites-dust> (Erişim 05.02.2020).
- **GÜMÜŞ, Mustafa Alper**, “Kişinin Resmi (Görüntüsü) Üzerindeki Hakkı”, Koçaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Kasım 1997, s.363-386.
- **HEISE, Nicole A.**, “Reclaiming the Right of Publicity in The Internet Age”, Charleston Law Review, Volume 12, No.3, Summer 2018, s.353-392.
- **HİZARCI, Emine**, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.
- **INSIDE IMAGING**, “Photos are Now Private Data in EU”, Yayınlanma tarihi 29.11.2019, <https://www.insideimaging.com.au/2019/gdpr-and-photographers/> (Erişim 11.12. 2019).
- **KANBUROĞLU, Özer**, 100 Soruda Dijital Fotoğraf, Say Yayınları, 2.Baskı, İstanbul 2010.
- **KARAKOÇ, Yusuf**, “Hukuk – Etik İlişkisi”, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arki, S.24, s.91-95.

- **KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU**, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, Ankara 2018.
- **KÜZECİ, Elif**, “Kişisel Verilerin İşlenme Şartları: Örnekler Üzerinden Bir İnceleme”, Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi – I, 17 Nisan 2019 Haydarpaşa, Editörler Leyla Keser Berber/Alı Cem Bilgili, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2020, s.137-146.
- **KÜZECİ, Elif**, “Tanımlardaki Eksiklikler Sıkıntı Yaratabilir”, Elektrik Mühendisliği, S.457, Temmuz 2016, http://www.emo.org.tr/ekler/a4ce9da8c3c1d1d_ek.pdf?dergi=1039, (Erişim 21.02.2020), s.48-49.
- **KÜZECİ, Elif**, Kişisel Verilerin Korunması, Turhan Kitabevi, 3.Bası, Ankara 2019 (Koruma).
- **LAÇALAR, İlker**, “DSLR ve SLR Farkı Nedir? Fark, Avantaj ve Dezavantajları Nelerdir?”, Yayınlanma tarihi 23.10.2011, Güncellenme tarihi 10.07.2014, <https://www.fotopedi.org/dslr-ve-slr-nedir-farklari-nelerdir-585> (Erişim 16.01.2020).
- **LEAL, Leslie Maryann**, “How Photojournalism Killed Kevin Carter”, Yayınlanma tarihi 07.09.2014, Güncellenme tarihi 15.07.2019, <https://allthat-sinteresting.com/kevin-carter> (Erişim 04.02.2020).
- **LOWE, Michael**, “Invasive Visual Recording: Texas Felony Arrest”, Yayınlanma tarihi 14.09.2018, <https://www.dallasjustice.com/invasive-visual-recording-texas-felony-arrest/> (Erişim 05.02.2020).
- **MASONER, Liz**, “A Brief History of Photography and the Camera”, Yayınlanma tarihi 01.03.2019, <https://www.thesprucecrafts.com/brief-history-of-photography-2688527> (Erişim 16.01.2020).
- **MITA, Alex**, “Does GDPR Spell the End of Street Photography?”, Yayınlanma tarihi 30.05.2018, <https://londonschoolofphotography.com/2018/05/30/does-gdpr-spell-the-end-of-street-photography/> (Erişim 11.12.2019).
- **OSTERREICHER, Mickey H.**, “Street Photography & the Law: Not as Simple as It Looks”, http://mobileservices.texterity.com/pdnonline/july_2018/MobilePagedArticle.action?articleId=1401937#articleId1401937 (Erişim 06.02.2020).
- **ÖZDEMİR, Hayrunnisa**, Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Seçkin Yayınevi, Ankara 2009.
- **PARLAK BÖRÜ, Şafak**, Fotoğraf Üzerindeki Haklar, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.

- **PIDD, Helen**, “Facebook Facial Recognition Software Violates Privacy Laws, Says Germany”, Yayınlanma tarihi 03.08.2011, <https://www.theguardian.com/technology/2011/aug/03/facebook-facial-recognition-privacy-germany> (Erişim 05.02.2020).
- **REWBOSS**, “Is Street Photography Illegal in Germany?”, yayınlanma tarihi 13.05.2018, <https://www.youtube.com/watch?v=AdnMq7bMctQ> (Erişim 12.12.2019).
- **ROGERS, Simon**, “Data Are or Data Is?”, Yayınlanma tarihi 08.07.2012, <https://www.theguardian.com/news/datablog/2010/jul/16/data-plural-singular> (Erişim 13.02.2020).
- **ROGGERO, Claudia**, “FOP (“Freedom of Panorama”) in Belgium and France: Updates”, Yayınlanma tarihi 12.12.2017, <https://www.dandi.media/en/2017/09/freedom-of-panorama/> (Erişim 03.02.2020).
- **ROUSE, Margaret**, “Reverse Image Search”, <https://whatis.techtarget.com/definition/reverse-image-search> (Erişim 29.03.2020).
- **SARAFI, Derek**, “Use of Biometric Information as a Basis for Civil Liability”, LAW 360, May 20,2015, 10:14 AM EDT, <https://www.law360.com/articles/654052/use-of-biometric-information-as-a-basis-for-civil-liability> (Erişim 13.02.2020).
- **SCHÄFER, Yvonne**, “Germany: Does the GDPR Also Apply to Photographs and Films?”, Yayınlanma tarihi 02.07.2018, <http://www.mondaq.com/germany/x/714306/data+protection/Does+The+GDPR+Also+Apply+To+Photographs+And+Films> (Erişim 06.02.2020).
- **SEÇGİN, Cihat**, “Vesikalık Fotoğraf Özel Nitelikli Kişisel Veri midir?”, Yayınlanma tarihi 03.08.2019, <https://www.linkedin.com/pulse/vesikalik-foto-graf-ozel-nitelikli-ki-sisel-veri-midir-cihat-se-gi-cc-87n/> (Erişim 21.02.2020).
- **SPEAKE, Jennifer**, Oxford Dictionary of Proverbs, 6th Edition, Oxford University Press, United Kingdom, 2015.
- **STEINBERG, Stacey B.**, “Sharenting: Children’s Privacy in the Age of Social Media”, Emory Law Journal, Vol.66, s.839-884, https://law.emory.edu/elj/_documents/volumes/66/4/steinberg.pdf (Erişim 13.02.2020).
- **SWEET, Michael Ernest**, “A Brief History of Street Photography”, Yayınlanma Tarihi 21.05.2017, <https://streetphotography.com/a-brief-history-of-street-photography/> (Erişim 07.02.2020).
- **THE HISTORY PRESS**, “The History of Street Photography”, <https://www.thehistorypress.co.uk/articles/the-history-of-street-photography/> (Erişim 06.02.2020).

- **TRUSSELL, Rebecca**, “Copyright and GDPR for Photographers”, Yayınlanma tarihi 11.06.2019, <https://ipo.blog.gov.uk/2019/06/11/copyright-and-gdpr-for-photographers/> (Erişim 18.12.2019).
- **UNUTMAZ, Ergun**, “Fotoğraf Çekiminde Hukuki Boyut”, <http://www.ergununutmaz.com/wp-content/uploads/2014/01/Foto%C4%9Fraf%C3%A7%C4%B1l%C4%B1k-ve-Hukuk.pdf> (Erişim 06.02.2020).
- **WALDMAN, Paul**, “Aylan Kurdi, and the Ethics of an Image That Shocked the World”, Yayınlanma tarihi 04.09.2015, <https://theweek.com/articles/575415/aylan-kurdi-ethics-image-that-shocked-world> (Erişim 20.02.2020).
- **WHITMAN, James Q.**, “The Two Western Cultures of Privacy: Dignity Versus Liberty”, Yale Law Journal, 2003-2004, s.1151-1221, https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1647&context=fss_papers (Erişim 06.02.2020).
- **WIEDUWILT, Hendrik**, “How Bad is GDPR for Photographers?”, Yayınlanma tarihi 30.05.2018, <https://petapixel.com/2018/05/30/how-bad-is-gdpr-for-photographers/> (Erişim 31.01.2020).
- **WILKERSON, Sarah**, “Street Photography and the Law: 7 Things You Need to Know”, <https://www.clickinmoms.com/blog/street-photography-and-the-law-7-things-you-need-to-know/> (Erişim 05.02.2020).
- **YILDIRIM, Mustafa Fadil**, “Uygulama Program Hizmeti Sağlama (Application Service Provider, ASP) Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği”, Prof.Dr.Fırat Öztan’a Armağan, Cilt II, Turhan Kitabevi, Ankara 2010, 2301-2310.
- **ZAFER, Alex**, “Street Photography: Privacy, Ethics and the Law”, Yayınlanma tarihi 03.10.2016, </blog/2016/10/3/street-photography-privacy-ethics-and-the-law>, (Erişim 17.12.2020).

YARARLANILAN İNTERNET SİTELERİ

- <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90617> (Erişim 02.02.2020).
- <http://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-1036787-1072690> (Erişim 20.02.2020).
- <http://www.serenti.org/turkiyede-fotografciligin-tarihi/> (Erişim 08.02.2020).
- <http://www.turkishculture.org/fine-art/photography-114.htm> (Erişim 07.02.2020).
- http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/metin132.pdf (Erişim 17.02.2020).
- <https://capitalizemytitle.com/ufaqs/should-internet-be-capitalized/> (Erişim 13.02.2020).

<https://cs.ftcdn.net/releases/model/Releases-tr.529dc912027ed17914b8b6a05238d55f.pdf> (Erişim 31.01.2020).

<https://epic.org/banfacesurveillance/> (Erişim 29.01.2020).

<https://gdpr-info.eu/recitals/no-51/> (Erişim 21.02.2020).

<https://grammarist.com/usage/data/> (Erişim 13.02.2020).

<https://kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165> (Erişim 21.02.2020).

<https://medium.com/@birhikayesivar/afrikal%C4%B1-%C3%A7ocuk-akbaba-pulitzer-%C3%B6d%C3%BCI%C3%BC-ya-sonra-kevin-carter-d1d0b100c619> (Erişim 20.02.2020).

<https://nppa.org/nppa-code-ethics> (Erişim 06.02.2020).

<https://oyungezer.com.tr/haber/internet-ozel-isim-olmaktan-cikti-nette-kiyamet-koptu/detay> (Erişim 13.02.2020).

<https://privacyinternational.org/learning-topics/biometrics> (Erişim 17.12.2020).

<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim 13.02.2020; 09.01.2020; 21.02.2020).

<https://statutes.capitol.texas.gov/StatutesByDate.aspx?code=PE&level=SE&value=21.15&date=5/31/2015> (Erişim 05.02.2020).

<https://thepublicvoice.org/ban-facial-recognition/> (Erişim 29.01.2020).

<https://www.asmp.org/resources/member-code-of-conduct/> (Erişim 14.02.2020).

<https://www.brandingturkiye.com/facebook-yuz-tanima-ozelligini-kaldiriyor/> (Erişim 18.02.2020).

<https://www.fotopedi.org/biyometrik-fotograf-36641> (Erişim 21.02.2020).

<https://www.fotopedi.org/sokak-fotografciligi-nedir-10357> (Erişim 09.01.2020).

https://www.hukuki.net/ictihat/904-275_hgk.asp (Erişim 31.01.2020).

<https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=15335> (Erişim 14.12.2019).

<https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=534429> (Erişim 05.02.2020).

<https://www.kararara.com/forum/viewtopic.php?t=64066> (Erişim 05.02.2020).

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar> (Erişim 01.02.2020).

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4185/6698-Sayili-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanununun-Amaci-ve-Kapsami> (Erişim 06.02.2020).

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu> (Erişim 18.02.2020).

<https://www.neoldu.com/sokak-fotografciligi-nedir-yeni-baslayanlara-oneriler-7574h.htm> (Erişim 29.01.2020).

<https://www.nisanyansozluk.com/?k=foto%C4%9Fraf> (Erişim 09.01.2020).

<https://www.reading.ac.uk/internal/imps/DataProtection/DataProtectionAdditionalInformation/imps-d-p-photographic.aspx> (Erişim 11.01.2020).

<https://www.turkeytravelcentre.com/blog/ara-guler-the-eye-of-istanbul-and-street-photography/> (Erişim 07.02.2020).

